

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

**Charakteristické osobnostní dispozice dobrých
učitelů v představách studentů učitelství NŠ**

Autor: Radka Dvořáková

Aprobace: český jazyk-občanská výchova

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Petr Grinninger

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

**Typical Personal Dispositions of excellent Teachers
in Conceptions of Teaching Students**

Author: Radka Dvořáková

Teaching qualification: czech language-civics

Supervisor: Mgr. Petr Grininger

**Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu diplomové práce
Mgr. Petru Grinningerovi za poskytnutí cenných rad, připomínek
a ochotu a vstřícnost.**

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Charakteristické osobnostní dispozice dobrých učitelů v představách studentů učitelství NŠ“ vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

V Českých Budějovicích dne: 27. března 2006

Imančin Zedle

OBSAH

Úvod	str. 6
------------	--------

TEORETICKÁ ČÁST

I. Osobnost učitele

1.1 Vymezení osobnosti učitele	str. 7
1.2 Charakteristiky dobrého učitele	str. 8
1.3 Osobnost učitele na národní škole	str. 12
1.4 Začínající učitel	str. 15
1.5 Zkušený učitel	str. 16
1.6 Pedagogické kompetence	str. 17
1.7 Osobnost učitele a typologie „slunečních znamení“	str. 19
1.8 Cíle a orientační hypotézy výzkumu	str. 21

PRAKTICKÁ ČÁST

II. Zadání a vyhodnocení dotazníku

2.1 Dotazník rok 2000	str. 22
2.1.1 Vyhodnocení dotazníku	str. 23
2.2 Otázka č. 2a „Vyplývá Váš zájem o učitelství z rodinné tradice?“	str. 23
2.3 Otázka č. 3 „Na co má být učitel hlavně odborník?“	str. 24
2.3.1 Tabulka	
2.4 Otázka č. 4 „Jaké vlastnosti by měl mít dobrý učitel?“	str. 25
2.4.1 Tabulka	
2.5 Otázka č. 6 „Jaké vlastnosti učitel určitě nemá mít?“	str. 26
2.5.1 Tabulka	
2.6 Otázka č. 8 „Co chci studiem na PF získat?“	str. 27
2.6.1 Tabulka	
2.7 Otázka č. 11 „Co je pro Vás na učitel. profesi nepřitažlivější?“	str. 28
2.7.1 Tabulka	

III. Představy o kompetencích dobrého učitele u studentů učitelství pro 1.st. ZŠ

3.1 Dotazník 2005	str. 30
3.2 Otázka č. 3 „Na co má být učitel ZŠ odborník?“	str. 30
3.2.1 Tabulka	

3.3 Otázka č. 4 „Uveďte 10 dispozic dobrého učitele“	str. 31
3.3.1 Tabulka	
3.4 Otázka č. 5 „Uveďte případné špatné vlastnosti učitele“	str. 32
3.4.1 Tabulka	
3.5 Otázka č. 9 „Co je nepřitažlivější na práci učitele?“	str. 35
3.5.1 Tabulka	
3.6 Otázka č. 1 „Budete chtít po absolvování PF učit?“	str. 36
3.6.1 Tabulka	
3.7 Otázka č. 2 „Co Vám dalo studium na PF pro praxi?“	str. 38
3.7.1 Tabulka	
3.8 Diskuse	str. 39

IV. Osobnost učitele a typologie „slunečních znamení“ – výsledky

výzkumu

4.1 Beran	str. 44
4.2 Býk	str. 45
4.3 Blíženci	str. 47
4.4 Rak	str. 48
4.5 Lev	str. 49
4.6 Panna	str. 51
4.7 Váhy	str. 52
4.8 Štír	str. 54
4.9 Střelec	str. 56
4.10 Kozoroh	str. 58
4.11 Vodnář	str. 59
4.12 Ryby	str. 61
4.13 Rozložení studentů PF dle příslušnosti ke slunečním znaméním ...	str. 63
4.14 Porovnání dle znamení: budoucí učitelé versus populace ČR	str. 64
4.14.1 Tabulka „Rozvržení narozených dle znamení“	str. 64
4.14.2 Graf: „Rozvržení narozených dle znamení“	str. 65
4.15 Závěr	str. 66

V. Přílohy

str. 67

VI. Seznam použité literatury

str. 80

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá vlastnostmi a předpoklady dobrého učitele, které uvádí odborná literatura a zejména představami, které mají o dané problematice studenti učitelství NŠ. Cílem bylo porovnat názory studentů před nástupem studia a v posledním ročníku. V této souvislosti jsem provedla výzkum týkající se pojetí "ideálního" učitele na PF JU, ale nesnažila jsem se o stanovení obecných závěrů. Vedlejším cílem výzkumu bylo prověření hypotézy o možném vztahu mezi dobou narození během roku a charakteristikami (vlastnostmi) učitelů.

TEORETICKÁ ČÁST

I. Osobnost učitele

1.1 Vymezení osobnosti učitele

Snaha o přesné vymezení osobnosti učitele není snadná, jelikož v málokteré jiné profesi hrají charakteristiky osobnosti tak velkou roli, jako je tomu právě v případě učitelů. Navíc je tato profese vnitřně velmi diferencována, záleží totiž na tom, na kterém druhu a stupni školy učitelé pracují a existuje i výrazná specifická podle vyučovaných předmětů. Pohled a požadavky na učitelské povolání se v průběhu času mění. Rozdílná jsou zejména společenská očekávání - ať už se strany rodičů či celé společnosti. Jednou z definic, která se snaží vymezit osobnost učitele, říká: *„Pojetí učitele jako odborníka, který usnadňuje procesy vývoje a učení, vytváří příznivé podmínky a podnětné příležitosti k rozvoji, organizuje situace, v nichž se žáci učí optimálním způsobem, předpokládá určité kompetence, potřebné k úspěšnému zvládnutí takto pojaté učitelské profese“* (Havlík, 1998). Pedagogický slovník (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s.261) vymezuje pojem učitel takto: *"Učitel je jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluzodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu."*

Dnes je úloha učitele o to složitější, že dochází k prudkému rozvoji vědeckých poznatků a informačních technologií. Je obtížné orientovat se ve složitém světě globalizace. Mění se celá společnost a její hodnoty. Dospělí, ale hlavně dospívající mládež, jsou ovládáni médii. Žijeme v komplikované době, která i po učitelích vyžaduje změnu přístupu ke své profesi. A sice odklon od „biflování“ látky, jejíž význam ne každý chápe, směrem k hledání souvztažnosti mezi vzděláním a každodenním životem. Jan Solfronk ve své publikaci *Učitelství jako profese* (Solfronk,

2000) hovoří o pozici učitele následujícím způsobem: „Objevují se požadavky, aby učitel především řídil učení žáků, aby jim ulehčoval pozici učícího se (facilitace), aby je zejména naučil pracovat s informacemi (vyhledávání, shromažďování, zpracování, vydávání), aby se stal jejich partnerem a spolupracovníkem.“

1.2 Charakteristiky dobrého učitele

Na začátek je třeba říci, že žádný učitel není a ani nemůže být zcela ideální. I pro praxi je jistě lepší „dosti dobrý učitel“, který zná své nedostatky a je schopen nadhledu a sebezdokonalování. Jinou odpověď na tuto otázku bychom také dostali z pohledu žáků a jinou od rodičů. Na otázku "Jak kvalitu učitele měřit?" odpovídá Václav Mertin (Psychologie Dnes 6/2004) takto: "*Relativně nejjednodušším kritériem je, jak pedagog plní požadavky stávajícího systému, tedy jak uskutečňuje, co slibuje, co nabízí škola či vzdělávací program. Dalším kritériem jsou výsledky, kterých žáci pod vedením učitele dosahují. Dobré výsledky souvisejí s dobrým učitelem. Jinou možností je expertní posouzení: kvalitu učitele hodnotí ti, kteří to mají v náplni práce - ředitelé, inspektoři.*" Jaroslava Vašutová (Vašutová, 2002) ve své práci "Být učitelem" zase dobrého učitele vidí jako člověka, který ovládá strategie vyučování a učení, je odolný vůči stresům ve škole, umí jednat s lidmi, je schopen řešit pedagogické problémy, umí poradit žákům a jejich rodičům jak zvládnout náročné výchovné situace, je flexibilní a tvořivý, náročný, zodpovědný, důsledný, empatický a tolerantní, kooperativní a kolegiální.

Teoreticky však můžeme uvést základní implicitní i explicitní vlastnosti dobrého učitele a rozdělit je do tří skupin. První představuje **osobnostní předpoklady**, tedy temperament a charakter, které samozřejmě ovlivňují učitelův smysl pro spravedlnost, ovládání jeho nálady, vtipnost, sebejistotu, trpělivost, důslednost, apod. Naladění učitele je často čitelné z jeho tváře a nonverbálních gest a ovlivňuje

klima celé třídy. Druhou skupinu reprezentují **didaktické dovednosti**, mezi které patří zejména schopnost danou látku žákům srozumitelně vysvětlit. Neméně důležité jsou zájem o obor a otevřenost vůči novým metodám i poznatkům, světu a druhým lidem. Pokud je totiž učitel otevřený k dění ve třídě, je schopen více rozpoznat vazby mezi sebou a žáky. Za třetí jsou to **schopnosti pedagogicko-psychologické**, mezi něž patří vztah k žákům, schopnost učitele komunikovat s žáky a vyjádřit své pocity a názory, jelikož mladí lidé vycítí, nakolik je učitel "autentickou" osobností.

Jan Fišer vidí specifickou osobnost učitelovy osobnosti v jeho výrazné sociální zaměřenosti. „*Vztah Já – Ty mezi učitelem a žákem ve výchovné situaci předpokládá značně složitou strukturu jeho osobnosti. Mohli bychom ji v rovině sice značně obecně vyjádřit pojmy: 1) pedagogický talent (vlohy), 2) pedagogické mistrovství jako potenciální strukturu činností a 3) pedagogický takt jako strukturu aktuální (dovednosti).*“ (Fišer, in Jiránek, 1997). Dále uvádí, že otázka ideálního učitele není otázkou psychologickou, ale pedagogickou. „*Přes rozdíly mezi požadavky na ideálního učitele, jak je vytvářela řecká a římská antika, středověk, renesance, humanismus, reformace, osvícenství, romantika i dnešní naše společnost, nelze si nevšimnout toho, že celá řada vlastností se tu ve své podstatě opakuje (spravedlnost, láska k dítěti, přátelský poměr k žákům, trpělivost, ochota pomoci apod.). Základním předpokladem vzniku a rozvoji ideálního učitele z hlediska pedagogické psychologie taková struktura jeho vloh, schopností a dovedností, takový postoj k životu, světu i člověku, v němž se rodí spontánní pedagogická aktivita, kterou vyznačuje trvalá připravenost pomoci, směřující k intelektuálnímu i mravnímu rozvoji osobnosti žáka.*“

Samozřejmě to jak si začínající učitel osvojuje pedagogické dovednosti má individuální povahu. „*Stále více se nám potvrzuje předpoklad, že učitelovo zevnějšku pozorovatelné chování, explicitní podoba*

pedagogických dovedností, je do značné míry závislá na jeho skrytých, implicitních předpokladech, zejména zkušenostech, znalostech, flexibilitě, apod." (Švec, 2002).

V osobnostním profilu učitele se objevují požadavky na jeho charakterové vlastnosti (různé průzkumy učitelství jich uvádějí několik desítek), které ovlivňují zřetelně úspěšnost učitele. Podle pedagogické teorie patří k nejvýraznějším vlastnostem např. láska k dětem, spravedlivost a objektivnost v jednání s dětmi, pravdivost a otevřenost v jednání, pozitivní vidění světa (nepřesně: smysl pro humor) a řada dalších (Solfronk, 2000).

R. Havlík uvádí 14 základních charakteristik dobrého učitele (přičemž pořadí neudává důležitost požadavku):

1.) *mít rád děti a být schopen s nimi odpovídajícím způsobem komunikovat*

2.) *být dobře informovaný*, což můžeme chápat jako schopnost disponovat vědomostmi, nebo porozuměním v oblastech, které jsou předmětem výuky. Ne vždy znají učitelé odpovědi na veškeré dotazy dítěte, ale mohou být schopni mu poskytnout radu, nebo doporučení, kde požadované údaje získají.

3.) *být flexibilní*, tzn. být schopný rychlé adaptace na měnící se podmínky a situace. Učitel by měl být schopen měnit své vyučovací postupy, protože v některých dnech nelze uskutečnit sebelépe připravený výukový plán. Někdy je vhodné volně hovořit o problémech, které se objeví, či přijdou z prostředí třídy a opět se vrátit k výuce. V obecném smyslu je flexibilitou také míněna schopnost přizpůsobovat se různým typům a náladám žáků.

4.) *být optimistický*, jelikož naladění učitele je často čitelné z jeho tváře a nonverbálních gest. Přátelsky ladění a dobře komponovaní učitelé jsou také schopni si vždy udělat čas pohovořit si s kolegy, žáky, či a udělat

něco navíc pro školu, nebo pro sbor kolegů. Klíčem k optimistickému zaměření je dobré sebepojetí.

5.) *být modelem chování pro své svěřence*, jelikož setkání s dobrým vzorem chování je pro všechny učící se děti a mladé lidi důležité, protože ovlivňuje formy a způsoby jejich budoucí integrity do společenského dění.

6.) *být schopen uvádět teoretické poznání do praxe*, což znamená schopnost uvádět obtížné teoretické poznatky získané v průběhu vysokoškolského studia do aktuálního dění ve škole. Je tedy potřeba, aby se budoucí učitelé naučili nejrozličnějšími způsoby abstraktní vědomosti převádět do praktické a pro žáky přijatelné podoby.

7.) *být důsledný*, což souvisí s vysokou integritou osobnosti učitele, který je schopen ve své třídě říci, co od ní očekává – a pak se zasadit o uskutečnění všeho, co slíbil.

8.) *být jasný a stručný*, tedy umět se vyjadřovat jak v ústní, tak v písemné formě účinně napomáhá žákům, aby byli schopni dosáhnout dobré komunikace. Pro takovou komunikaci by měl učitel sloužit jako příklad.

9.) *být otevřený vůči druhým a světu*, přičemž daná schopnost se projevuje při nejrozličnějších životních okolnostech a ovlivňuje jak se člověk cítí v nezvyklých poměrech, kdy je od něj vyžadována např. neočekávaná forma pomoci, nebo nekonvenční řešení neobvyklé situace.

10.) *být trpělivý* – málo lidí disponuje touto vlastností, ale učitelé ji potřebují uplatnit ve velké míře. Vyučující jsou profesně nuceni pracovat se žáky, kteří se nacházejí na nejrozličnějších úrovních vývoje a s nejrozličnějšími vlastnostmi: s pomalými i nadanými, s dyslektiky, s emocionálně frustrovanými atd.

11.) *být vtipný*, což ovšem neznamená, že by měl být komický, nýbrž pozitivně naladěný. A měl by si umět udělat legraci sám ze sebe. Pokud

učitel dobře zvládne kritické situace vtipem, otevírá si cestu k umění převrátit mnohé negativní učební situace v pozitivní.

12.) *být dostatečně sebejistý*, což jinými slovy znamená, že vychovatel by měl mít potřebnou míru sebedůvěry, ale bez nadřazené arogance a přehnané sebelásky.

13.) *projít pestrou přípravou na profesní dráhu* – i když u nás je takový nárok poměrně nezvyklý. Jeho zvláštnost spočívá v tom, že mnoho úspěšných učitelů neprošlo jednoduchou průpravou. V některých zemích je rozšířená příprava pro výuku na školách považována za vhodnou tím, že otevírá větší perspektivy pro pracovní uplatnění – a lepší vyhlídky zakládají pozitivní postoje k profesi. Pestrá příprava znamená, že student rozvíjí v průběhu studia své koníčky (př. zájem o hudbu, cestování), nebo je v programu oboru, který studuje zařazeno kratší studium např. historie, dějin umění, zeměpis, apod.), které umožní budoucímu učiteli kompenzovat určitou jednostrannost práce. Tyto „doplňující vědomosti“ umožňují, že učitel může např. vést dostatečně vedlejší zájmovou činnost svých žáků, zájmové kroužky v mimoškolních aktivitách apod. Tím lze chránit i před tzv. burn out syndromem postihujícím často učitelské povolání.

14.) *být vhodně upraven a dodržovat zásady osobní hygieny*

(Havlík, 1998)

1.3 Osobnost učitele na národní škole

"Mezi motivy k volbě studia a práci učitele primární školy dominují ideál služby, dávání, poslání a láska k dětem. Na této profesi dále oceňují charakter práce, zejména jistou svobodu, tvořivost a možnost rozvoje vlastní osobnosti" (Havlík, 1998).

Je třeba si uvědomit, že pojetí osobnosti učitele na základních školách (zejména na školách primárních) má svá specifika. Ta vyplývají už z postavení jednoho učitele ve třídě, který většinou vyučuje všechny

předměty a je tedy s žáky v častém kontaktu. Navíc žáci v tomto věku jsou na učitele velmi silně citově vázáni a jeho případný negativní vliv není možné kompenzovat působením jiných učitelů. Velmi důležité jsou jeho pedagogické a psychologické kompetence, jelikož má za úkol předběžnou diagnózu a návrh dalších kroků, v případě žáků se specifickými vzdělávacími potřebami. S tím souvisí i nároky, které jsou kladeny na učitele v oblasti komunikace s rodiči, kdy se kompetentním způsobem pokouší získat rodiče ke spolupráci. Spilková ve svém příspěvku Profesní standard a klíčové kompetence učitele primární školy říká: „*Co se týče konkrétních nároků na kompetence, výrazně odlišné je pojetí oborově předmětové kompetence učitele primární školy oproti jiným subprofesionálním kategoriím učitelů. Vyplývá to z její multidisciplinárnosti založené na didaktickém systému jednoho učitele v primární škole a šíři vyučovacích předmětů, které musí obsáhnout. Odborně předmětová kompetence této kategorie učitelů je charakterizována mnohostranností jazykového, literárního, vlastivědného, matematicko-přírodovědného a muzického, které zahrnuje i tělesnou kulturu.*“ Vedle oborových kompetencí připomíná i důležitost obecně lidských kvalit, kultivovanost mluveného projevu a komunikativnost v mezilidských vztazích. (Spilková, 2001).

Jako nejdůležitější cíle výchovy a vzdělávání v primární škole Havlík uvádí: 1. být schopen číst, psát a počítat, 2. být si vědom své zodpovědnosti, 3. projevovat porozumění pro druhé, 4. vzájemně si pomáhat a spolupracovat, 5. mít důvěru v sebe sama. Z hlediska osobnostních předpokladů být dobrým učitelem znamená: být pohotový, adaptabilní, tvořivý, originální, trpělivý, laskavý, obětavý, tolerantní, chápající, upřímný, otevřený, důsledný, spolehlivý, náročný, zásadový, charakterní, mít smysl pro humor a umět si hrát (Havlík, 1998).

Podle Jana Fišera (Fišer, 1997) je základním rysem učitelovy práce na národní škole zvýšená náročnost na pozornost, ale i na myšlení

a kázeň žáků. „Vzhledem ke značné tvárnosti a plasticitě žáků, k jejich sugestibilitě, je v této době učitelova osobnost především činitelem mravním. Odtud zvýšená náročnost na harmoničnost učitelovy osobnosti v tomto věku“. Můžeme tedy říci, že podle Fišera, specifickým rysem učitelovy osobnosti je schopnost odpovědného a tvořivého vztahu k žákovi a snaha o rozvíjení tohoto vztahu.

Na základě vědeckých výzkumů posledních let lze rozlišit 8 okruhů klíčových učitelských kompetencí učitelství 1. stupně základní školy, které uvádí Hana Lukášová-Kantorková (Lukášová-Kantorková, 2003). Struktura cílových učitelských kompetencí studenta učitelství pro primární vzdělávání vypadá následujícím způsobem:

1. **Kompetence vývojově reflexivní, diagnostické a pomáhající dítěti v roli žáka**, tedy kompetence, které vycházejí z respektování rovin rozvoje žáka a z potřeb sebezvoje. Tato učitelova kompetence vyžaduje vlastní zkušenost s procesy empatie – vcítění se do potřeb žáků, kteří jako malé děti nedovedou vždy pojmenovávat jak v oblasti kognitivního, emocionálního a motivačního vývoje, tak v oblasti rozvoje sociálního.
2. **Kompetence sebereflexivní**, které vyžadují analýzu vlastních zkušeností s výchovou a vzděláváním. Důležité je pochopení vlivu vlastního myšlení na malé děti v roli žáka.
3. **Kompetence sociálně vztahové (interaktivní, komunikativní, kooperativní)** – student je vybaven schopností navázat vědomě dobrý a pomáhající vztah s dětmi v učitelské roli. Dokáže využít svých komunikativních dovedností v komunikaci s jinými učiteli, s rodiči a dalšími subjekty a sociálními partnery, kteří participují na realizaci primárního vzdělávání (vychovatelé, školní psychologové a další).

4. **Kompetence předmětově diagnostická**, díky které je student schopen na základě studijních předmětů formulovat cíle výuky pro jednotlivé vyučovací předměty na základní školy. Dokáže diagnostikovat úroveň rozvoje dítěte z hlediska hodnot, postojů, zkušeností, dovedností, vědomostí a znalostí
5. **Kompetence předmětově-didaktické**, tvoří kvalifikovanou orientaci v obsahu a významu vyučovacích předmětů a jejich realizace ve vztahu ke konkrétní školní třídě, ke konkrétním žákům. Student je vybaven mnohadimenzionální předmětovou způsobilostí, která zahrnuje vzdělávání jazykové, literární, matematické, přírodovědné, společenskovední a muzické, pohybové a pracovní-tvořivé.
6. **Kompetence k projektivní tvořivosti**, tzn., že by student měl dokázat formulovat rozvojové, kognitivní, emocionální, volně motivační i sociální dlouhodobé cíle výuky na úroveň vzdělávací jednotky (projekt, hodinu, blok, epochu).
7. **Kompetence pedagogicko-výzkumné** – student dokáže z pozorované učitelské reality zformulovat pedagogický problém a výzkumné otázky.
8. **Kompetence decizní (rozhodovací), pedagogicko-organizační a řídicí** - vědomá reflexe vlastního rozhodování a předvídání a přebírání důsledků rozhodnutí. Zajišťuje kvalifikovanou orientaci v řízení vztahů a činností všech zúčastněných ve školní třídě a ve škole.

1.4 Začínající učitel

Výzkumy provedené na vzorku začínajících učitelů ukázaly, že problémy, které si na počátku své profesionální cesty uvědomují, jsou natolik rozdílné, že z nich nemůžeme vyvozovat jednoznačné závěry. Přesto jako nejčastější příčiny problémů uvádějí začínající učitelé tyto

faktory: *"materiální vybavení školy, neukázněné chování, agresivita žáků, nezájem žáků o učení, nízká úroveň znalostí, problematický vztah rodičů k učitelům atd."* Většina zkušených učitelů v práci začínajících učitelů projevují tyto nedostatky: *nízká úroveň jazykového vyjadřování, deformované písmo, metodická neobratnost, neznalost školní administrativy, nejistota při klasifikaci."* (Šimoník, 1995)

Je třeba si uvědomit, že u nastupujícího učitele dochází k závažné záměně rolí: z žáka, posluchače se stává učitel, který musí hodinu vést samostatně. Někteří začínající učitelé až při výkonu profese zjišťují, že pro tuto práci nejsou psychicky vybaveni. Že například "nemají nervy" na nedisciplinované žáky, anebo nejsou schopni mluvit ve třídě několik hodin denně.

Na druhou stranu ti, kteří se ocitají v roli začínajícího učitele, jsou většinou osobnosti "neopotřebované", nezasažené rutinou a toužící změnit současnou školu k lepšímu, tedy s perspektivami "být dobrým učitelem".

Jak bude vidět v níže uvedených výsledcích dotazníků, současnost je taková, že začínající učitel je po ukončení studia "přesycen" teoretickými poznatky, zato ty didaktické značně pokulhávají. Proto řada absolventů uvádí následující připomínky k pedagogické praxi: požadují zvýšit rozsah pedagogické praxe během studia a její zařazení už od nižších ročníků.

1.5 Zkušený učitel

Říci přesně, kdy se ze začínajícího učitele stává učitel zkušený je velmi problematické a do jisté míry individuální. *"Řada českých a zahraničních výzkumníků definuje učitele-začátečníky jako takové, kteří profesi vykonávají v období 1 až 3 let."* (Průcha, 2002). Také se objevují názory, že časový úsek 3 až 5 let vykonávání učitelského povolání je obdobím jisté profesní "stabilizace" a po něm přichází "učitelské mistrovství".

Na jedné straně se předpokládá, že učitel po 25 až 30 letech vykonávání své profese je nejzkušenější. Na straně druhé jsou zde ovšem poznatky o tom, že s přibývajícím věkem přichází i některé jevy negativní jako je rezignace a zejména tzv. efekt vyhasínání (burnout effect), kdy dochází k vyčerpání zejména psychických sil a k apatičnosti. Takový stav se negativně odráží v učitelových postojích k žákům, neschopností rozlišovat mezi žáky - pro takového učitele jsou všichni špatní. Zvyšuje se pocit nedostatečného uznání a finančního ohodnocení.

Po několika letech vykonávání určité profese dochází k silné identifikaci a může se projevit tzv. profesní deformace. U učitelů se objevuje výrazněji než u jiných profesí. Společnost osobu učitele snadno pozná, neboť má sklony k napomínání, poučování a kontrolování. Jsou zde ale i pozitivní projevy - družnost, zvědavost, schopnost organizovat a zájem o druhé.

1.6 Pedagogické kompetence

Pojem kompetence obvykle vyjadřuje způsobilost, schopnost, dovednost nebo zkušenost. Ve vztahu k profesi učitele a absolventům studia učitelství jí můžeme vymezit takto: *"Kompetence učitele je soubor profesních dovedností a dispozic, kterými by měl být vybaven učitel, aby mohl efektivně vykonávat své povolání"*. (Vašutová, 2002)

Jaroslava Vašutová klasifikuje osobnostní kompetence následujícím způsobem:

- předmětová nebo oborově předmětová,
- didaktická a psychodidaktická,
- pedagogická nebo obecně pedagogická,
- diagnostická a intervenční,
- sociální, psychosociální a komunikativní,
- manažerská a normativní,
- profesně a osobnostně kultivující.

V literatuře lze najít i jiné přístupy ke klasifikaci. Podle Nezvalové v poslední době nejčastějším východiskem pro klasifikování pedagogických kompetencí jsou požadavky, které na budoucí učitele bude klást změněná funkce školy. K poměrně účelným klasifikacím náleží klasifikace holandských autorů: Koetsiera, Vubbelse a Korthagena (in Nezvalová, 2001), kteří rozlišují 3 základní skupiny kompetencí:

- 1) **spouštěcí kompetence**, zahrnující především pedagogické dovednosti připravit, realizovat a hodnotit výuku,
- 2) **růstová kompetence**, umožňující samostatný profesionální rozvoj učitelovy osobnosti opírající se o jeho sebereflexi, tj. zejména schopnost analyzovat vlastní pedagogickou činnost a promyšleně ji zdokonalovat,
- 3) **výzkumná kompetence**, umožňující učiteli, aby zkoumal vlastní pedagogickou činnost a na základě tohoto zkoumání ji zlepšoval (Nezvalová, 2001).

Z učitelských dovedností jsou vyzvedávány ty, které výrazně ovlivňují řízení učení žáků. Ch. Kyriacou uvádí tyto aktivity:

- dovednost vybrat výukové cíle a prostředky,
- úspěšné zapojení žáků do učení,
- dovednost vzbudit a udržet zájem,
- dovednost motivace žáků,
- dovednost udržet pořádek při výuce – kázeň,
- dovednost hodnocení žáků, aj. (Kyriacou, 1996)

V naší literatuře lze nalézt třídění kompetencí v pracích V. Spilkové (1997), V. Švece (1999) a Z. Heluse (1999).

Zdeněk Helus (in Kapitoly ze sociální pedagogiky a psychologie, 1998) rozděluje profesionální kompetence do následujících 2 skupin:

osobnostní předpoklady, tj. vlastnosti, schopnosti a dovednosti

- tuto skupinu předpokladů lze konkretizovat jako: vysokou míru osobní zodpovědnosti, tvořivost, schopnost řešení problémů, kritické myšlení, schopnost týmové práce, empatií a tolerancí, morální kvality

odborné (kvalifikační) předpoklady, které jsou dvojího charakteru:

- vztahující se k vyučovanému předmětu
- vztahující se k pedagogické práci učitele

Můžeme tedy říci, že se hledá podstata profesionality učitele a klíčové kompetence, které ji naplňují. Jsou vytvářeny popisy činností, žádoucích dovedností, vlastností, chování, apod., kterými by měl učitel disponovat. Na druhé straně je ale odmítána idealizace profese a proti idealizované verzi učitelské identity jsou stavěny „reálné kompetence“, které jsou individualizované, vázané na konkrétní kontext. Profesní kompetence je tedy chápána jako komplexní schopnost či způsobilost k úspěšnému vykonávání profese. Zahrnuje znalosti, dovednosti, postoje, hodnoty, osobnostní charakteristiky, kterými se zabývám v praktické části, kde uvádím představy nejprve uchazečů, poté absolventů oboru učitelství 1. st. ZŠ týkající se právě pedagogických kompetencí.

1.7 Osobnost učitele a typologie „slunečních znamení“

Jak uvádí Hermann Meyer v úvodu své knihy *Astrologie a psychologie*: „*Jelikož psychologická astrologie nevznáší nárok na výlučnost ani není nijak ideologicky podmíněna, nabízí se jako pomocný prostředek duševní diagnózy lékařům a psychoterapeutům nejrozličnějších směrů.*“ (Meyer, 1995). V podobném duchu se vyjadřuje i C.G. Jung: „*Moderní astrologie se stále víc a víc blíží psychologii a klepe už slyšitelně na dveře universit.*“ (Jung, C.G. in Meyer, 1995)

Pokud není zcela odmítána, je astrologie považována jednou více za umění, jindy za vědu. Vždy záleží na schopnostech astrologa, které mohou být různé, protože k astrologii lze přistupovat rozličnými způsoby: racionálně, mysticky, psychologicky, symbolistně. Nezbytná je ovšem důkladná znalost psychologie, logické a intuitivní schopnosti, smysl pro syntézu, schopnost jasně se vyjadřovat, mít zálibu v psychologickém zkoumání a hlavně si zachovat odstup a být opatrný.

Častou námitkou ze strany vědců bývá, že nám astrologie neposkytuje exaktní výpovědi, že je ve svých výkladech příliš mnohoznačná. Fritz Reimann (2004), který se zabývá využitím astrologické symboliky v poradenství a psychoterapii říká: „*Jako pro psychoanalytiky pro nás astrologické myšlení není vůbec tak vzdálené. Základní koncept astrologie, stejně jako u psychoanalýzy, je představa velmi raných vtisků, které jsou nevědomé a které působí osudově. Psychoanalýza přitom vychází z raných lidských vtisků, astrologie z dřívějších kosmologických vtisků. Obě jsou názoru, že vývoj osobnosti staví na tomto základě dřívějších ovlivnění. A obě mají příbuzný cíl, totiž uvědomění nevědomých raných vtisků za účelem zdravého rozvoje bytosti.*“ Z čehož vyplývá, že spolupráce psychoterapeutů a astrologů je podle Reimanna do budoucna prospěšná jak pro výzkum, tak i pro praktické terapeuty.

V následující stručné analýze vlivu znamení na osobnost učitele se věnuji pouze znamením slunečním, které představují určitý úsek zvěrokruhu, ve kterém se Slunce nacházelo v okamžiku jejich narození. Slunce není jediný faktor při analýze osobnostních rysů a lidského chování, ale je nejdůležitějším prvkem, který se při sestavování horoskopu bere v úvahu. A jak uvádí Linda Goodmanová ve své knize "Sluneční znamení": "*Sluneční znamení jednotlivce má přibližně osmdesátiprocentní, někdy až devadesátiprocentní přesnost*".

Pro ještě přesnější charakteristiku by byla nutná znalost ascendentu každého respondenta, což bylo nemožné, jelikož ascendent je stupeň zvěrokruhu, který vychází na východním obzoru v okamžiku narození a k jeho výpočtu je nutné znát přesný čas narození. Přičemž např. čtyři minuty znamenají rozdíl jednoho stupně a pouze přibližný čas narození může způsobit posun ve vycházejícím znamení. Navíc v této práci nešlo o sestavování horoskopů pro jednotlivé studenty, ale spíše o porovnání vlastností a dovedností připisovaných lidem zrozeným v době „vlády“ jednotlivých slunečních znamení. Snažila jsem se uvést jak výhody, tak

i nevýhody ve vztahu k učitelské profesi. Přičemž každé z dvanácti znamení jsem ještě rozdělila po deseti dnech na tzv. dekády, tedy jakási „podznamení“. Jelikož člověk narozený v prvních dnech dekády má více znaků předcházejícího znamení než ten, kdo se narodil v poslední den stejné dekády.

1.8 Cíle a orientační hypotézy výzkumu

Cílem výzkumu je porovnat názory studentů učitelství národní školy posledního ročníku s jejich vlastními představami o vlastnostech dobrého učitele před přijetím na PF JU. Pak s uvedenými představami porovnat některé objektivní osobnostní charakteristiky a sebehodnocení těchto budoucích učitelů (viz praktická část II., III.). Navíc se ještě pokusit najít možnou souvislost mezi osobností učitele a typologií „slunečních znamení“ (viz praktická část IV.).

PRAKTICKÁ ČÁST

II. Zadání dotazníku a jeho vyhodnocení

2.1 Dotazník

Při přijímacích zkouškách na Pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity obor učitelství pro 1. st. ZŠ byl uchazečům a uchazečkám předložen dotazník, jehož úkolem bylo zjistit motivaci ke studiu a základní očekávání od studia na Pedagogické fakultě. Dále uchazeči a uchazečky uvádějí, jaké podle svého názoru mají dispozice pro studium oboru, který si zvolili a jaké pro povolání učitele(ky). Další otázky se týkají jejich mínění ohledně vlastností a dovedností dobrého učitele, které by mít měl, či naopak neměl, a v jaké oblasti má být učitel hlavně odborníkem. V závěrečných odpovědích se mají uchazeči a uchazečky vyjádřit, kterou z jimi výše uvedených vlastností nemají a jaká jejich vlastnost je pro povolání učitele nevýhodná. Dotazník rovněž zjišťuje, co jim přijde na povolání učitele nejpřitažlivější a co považují za výhody a nevýhody tohoto povolání. Poslední otázka hledá odpověď na to, zda budou uchazeči a uchazečky v případě neúspěchu u daného přijímacího řízení, usilovat o studium na PF znovu. Pro tuto diplomovou práci jsem zpracovala odpovědi na otázky:

- č. 2a – „*Vyplývá Váš zájem o studium učitelství z rodinné tradice?*“
- č. 3 – „*Na co má být učitel hlavně odborník?*“
- č. 4 – „*Jaké vlastnosti by měl mít dobrý učitel?*“
- č. 6 – „*Jaké vlastnosti by dobrý učitel neměl mít?*“
- č. 8 – „*Co chtějí uchazeči získat studiem na Pedagogické fakultě?*“
- č. 11 – „*Co je pro uchazeče a uchazečky na učitelském povolání nejpřitažlivější?*“

Otázky 2a, 3, 4, 6, 8 z dotazníku uchazeček a uchazečů, kteří vykonávali přijímací řízení ve školním roce 1999/2000, byly zpracovány

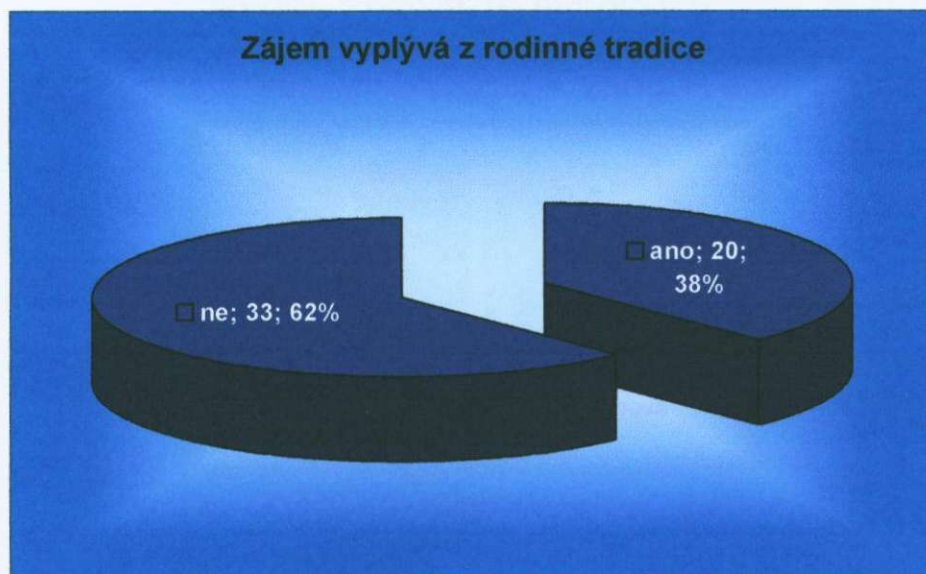
i v diplomové práci L. Krnínského (2004). Ve své práci se navíc zabývám ještě zpracováním otázky č. 11, která se ptá, co je pro uchazeče a uchazečky na učitelské profesi nejpřitažlivější.

2.1.1 Vyhodnocení dotazníku

Do vyhodnocování byli zařazeni pouze ti uchazeči a uchazečky, kteří úspěšně složili přijímací zkoušky a studium oboru učitelství pro 1.st. ZŠ úspěšně absolvovali (z důvodu možnosti porovnat jejich názory před nástupem a po ukončení studia), bylo jich 53.

2.2 Otázka č. 2a

Na otázku 2a "**Vyplývá Váš zájem o studium učitelství z rodinné tradice**"? odpovědělo ano 20 respondentů, což představuje 37,7 % a ne 33 dotázaných, tedy 62,3 %.

2.3 Otázka č. 3

Úkolem třetí otázky bylo zjistit, **na co má být učitel odborník**. Na výběr přitom byly 4 varianty, které měli dotazovaní seřadit podle důležitosti: vyučovaný vědní obor, předávání informací, vedení lidí a výchova.

2.3.1 Učitel ZŠ má být odborník na:

<i>Pořadí</i>	<i>Vyučovaný vědní obor</i>	<i>Předávání informací</i>	<i>Vedení lidí</i>	<i>Výchova</i>
1.	17 (32,1 %)	18 (34,0 %)	9 (17,0 %)	9 (17,0 %)
2.	18 (34,0 %)	19 (35,8 %)	11 (20,8 %)	5 (9,4 %)
3.	10 (18,9 %)	11 (20,8 %)	17 (32,1 %)	15 (28,3 %)
4.	8 (15,1 %)	16 (30,2 %)	16 (30,2 %)	24 (45,3 %)

2.4 Otázka č. 4

Otázka č. 4 zněla **"Jaké vlastnosti by měl mít dobrý učitel"?**. Respondenti jich měli uvést pět a celkem se sešlo 69 různých odpovědí. Nejhojněji byly zastoupeny vlastnosti: trpělivý 22 dotazovaných (41,5 %), spravedlivý 17 dotazovaných (32,1 %), přátelský 16 dotazovaných (30,2 %), rovnoměrně byly zastoupeny vlastnosti inteligentní a tolerantní, které uvedlo 13 dotazovaných, tedy 24,5 %. Pak následovala vlastnost vlídný/laskavý a dobrý vztah k dětem, což zvolilo 7 dotazovaných (13,2 %). 7 dotazovaných také uvedlo vlastnosti komunikativní a vstřícný (13,2 %). Mít autoritu, být objektivní a umět naslouchat napsalo 6 dotazovaných (11,3 %). 5 dotazovaných (9,4 %) potom uvedlo vlastnosti: nápaditý, tvořivý, vyrovnaný a umění zajímavě vykládat. Umět naučit, být chápavý a empatický využili 4 respondenti, což představovalo 7,5 %. Již méně zastoupeny byly vlastnosti: smysl pro humor, zodpovědnost, obětavost, pečlivost, schopnost, chuť k práci, ohleduplnost, asertivita, cílevědomost, nápomocnost, zásadovost a ctižádostivost, které uvedli pouze 3 dotazovaní (5,7 %). Vlastnosti, které se objevily u 1 či 2 (1,9 - 3,8 %) respondentů byly: důvěryhodnost, sympatie, pravdomluvnost, obětavost, rozvážnost, vytrvalost, hravost, zkušenost, umět odhadnout situaci, osobitost, systematickosti, mít organizační schopnosti, přístupnost novým metodám, spolehlivost, citlivost, upřímnosti, nezaujatost, přísnost, svědomitost, takt, být společenský, mít kázeň, kultivovaný jazyk, ochota učitele dále se vzdělávat, důstojnost, samostatnost, duchaplnost, umět udržet si pozornost, služnost, všestrannost, píle, vztah k oboru, soudnost, lidskost, nekonfliktnost, schopnost experimentovat a morálnost.

2.4.1 Přehled vlastností dobrého učitele - dotazník 2000

(uchazeči o studium)

Pořadí	Vlastnost/dovednost	Počet odpovědí	v %
1.	trpělivý	22	41,5 %
2.	spravedlivý	17	32,1 %
3.	přátelský	16	30,2 %
4.	tolerantní	13	24,5 %
4.	inteligentní	13	24,5 %
5.	vlídný/laskavý	8	15,1 %
5.	vztah k dětem	8	15,1 %

2.5 Otázka č. 6

V otázce č. 6 měli respondenti uvést, **co dobrý učitel hlavně nemá (být, mít, dělat), resp. jaké vlastnosti nemá mít**. Celkem uvedli 39 různých odpovědí (jejich počet byl omezený). Za nejhorší vlastnosti respondenti považovali: 17 z nich zaujatost (32,1 %), 11 nervozitu (20,8 %) a 6 dotazovaných nespravedlnost (11,3 %). 4 respondenti (7,5 %) odpověděli, že učitel by neměl být netrpělivý, ponižovat děti, nebýt egoistický a povýšený. 3 dotazovaní (5,7 %) uvedli agresivitu, lhostejnost k problémům žáků a protiřečení si. Jedenkrát či dvakrát se objevily následující vlastnosti: zlý, vybíjet si zlost na dětech, mít nezájem, nevzdělaný, odměřený, ukřičený, vzbuzovat nedůvěru a strach, být labilní, hrubý, zakřiknutý, fyzicky trestat děti, přenášet na děti své problémy, být náladový, nepřátelský, nekomunikativní, ukvapený, smutný, mít strach z chyb, být moc přísný, alkoholik /kuřák, příliš mírný, neupravený, autoritativní, zamračený, nudný, dávat často najevo svou chybu, povrchní, flegmatický, nespolehlivý.

2.5.1 Přehled vlastností špatného učitele - dotazník 2000

(uchazeči o studium)

Pořadí	Vlastnost	Počet odpovědí	v %
1.	<i>zaujatý</i>	17	32,1
2.	<i>nervózní</i>	11	20,8
3.	<i>nespravedlivý</i>	6	11,3
4.	netrpělivý	4	7,5
4.	ponižovat děti	4	7,5
4.	egoistický	4	7,5
4.	povýšený	4	7,5
5.	agresivní	3	5,7
5.	lhostejný k problémům žáků	3	5,7
5.	protiřečit si	3	5,7

2.6 Otázka č. 8

Otázka č. 8 se uchazečů a uchazeček ptala, **co především chtějí získat studiem na PF**. Celkem se objevilo 12 variant odpovědí. Nejvíce zastoupené byly: *získat VŠ vzdělání v oboru* (ve smyslu kvalifikace), kterou užilo 33 dotazovaných (62, 5 %) a *možnost věnovat se učitelské profesi* 23 respondentů, tedy 43,4 %. 17x (32,1 %) se objevila možnost *získání znalostí* a poté 8x (15,1 %) získání zkušeností. 4 dotazovaní (7,5 %) odpověděli, že studiem chtějí získat schopnost vyznat se v lidské psychice a 3 dotazovaní (5,7 %) chtějí při studiu poznat hlavně nové lidi. 2x (3,8 %) se objevily odpovědi: získání diplomu, práce s dětmi a získání nových informací. 1x (1,9 %) zde byly odpovědi: samostatnost, postoj k životu a získání dovedností ve hře na hudební nástroj.

2.6.1 Studium na PF chci především získat - dotazník 2000 (uchazeči o studium)

Pořadí	Chci získat	Počet odpovědí	V %
1.	<i>VŠ vzdělání v oboru (=kvalifikaci)</i>	33	62,5
2.	<i>Možnost věnovat se učit. profesi</i>	23	43,3
3.	<i>Znalosti</i>	17	32,1
4.	Zkušenosti	8	15,1
5.	Schopnost vyznat se v dět. psychice	4	7,5

2.7 Otázka č. 11

Otázka č. 11 zněla: "Co je pro Vás na učitelské profesi **nejpřitažlivější?**" Vyskytlo se zde dohromady 13 možností. Nejvíce zastoupena a to 35x (66,0 %) byla *práce s dětmi* a hned poté 18x (34,0 %) *touha po předávání vědomostí*. 6 dotazovaných (11,3 %) zvolilo variantu *prázdniny*. 3x (5,7 %) zazněly odpovědi: seberealizace a různorodost práce a 2x (3,8 %) odpovědi: kontakt s lidmi, možnost tvořivosti a sledování rozvoje/vývoje dítěte. Jedenkrát (1,9 %) byly zastoupeny odpovědi: uplatnění vlastních zálib, poznání nových lidí, vymýšlení nových her a soutěží, učení/vzdělávání se a získávání nových znalostí a dovedností.

2.7.1 Co považují za výhody učitelské profese - dotazník 2000
(uchazeči o studium)

Pořadí	Výhody	Počet odpovědí	v %
1.	<i>Práce s dětmi</i>	35	66,0
2.	<i>Předávání vědomostí</i>	18	34,0
3.	<i>Prázdniny</i>	6	11,3
4.	Seberealizace	3	5,7
4.	Různorodost práce	3	5,7
5.	Kontakt s lidmi	2	3,8
5.	Možnost tvořivosti	2	3,8

III. Představy o kompetencích dobrého učitele u studentů (absolventů) učitelství pro 1.st. ZŠ

3.1 Dotazník 2005

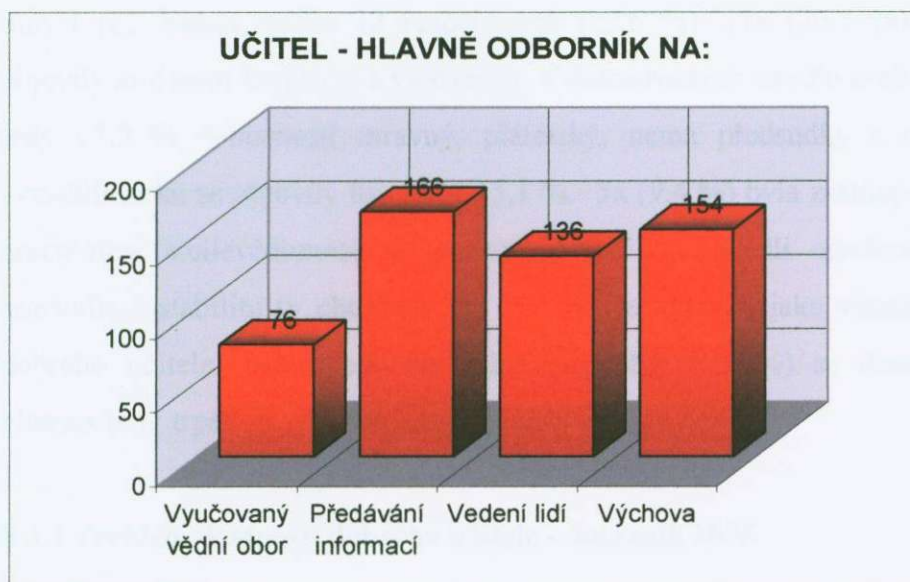
Před ukončením studia byly absolventům předloženy dotazníky, které zčásti obsahovaly otázky položené již v dotazníku při přijímacím řízení, ostatní se ptaly na spokojenost či nespokojenost s metodami a způsoby výuky na PF JU a co jim studium na PF dalo pro praxi.

3.2 Otázka č. 3

Otázka č. 3 byla první otázkou, která byla naprosto totožná s otázkou v dotazníku z roku 2000 a zněla "**Z uvedených možností má být učitel ZŠ odborník hlavně na**". Dotazovaní měli zvolit pořadí.

3.2.1 Učitel ZŠ má být odborník na:

<i>Pořadí</i>	<i>Vyučovaný vědní obor</i>	<i>Předávání informací</i>	<i>Vedení lidí</i>	<i>Výchova</i>
I.	1 (1,9 %)	23 (43,4 %)	11 (20,8 %)	19 (35,8 %)
2.	5 (9,4 %)	16 (30,2 %)	15 (28,3 %)	17 (32,1 %)
3.	10 (18,9 %)	12 (22,6 %)	20 (37,7 %)	10 (18,9 %)
4.	37 (69,8 %)	2 (3,8 %)	7 (13,2 %)	7 (13,2 %)

3.3 Otázka č. 4

Otázka č. 4 v dotazníku z roku 2005 byla značně rozšířena. Neptala se pouze na 5 vlastností dobrého učitele, jako tomu bylo v dotazníku z roku 2000, ale dotazovaní měli tentokrát označit **10 dispozic dobrého učitele a uvést pořadí 5 nejdůležitějších**. Navíc ještě měli označit, které z vybraných dispozic mají oni. Na výběr bylo ze 24 nabídnutých možností. Pro možnost srovnání s dotazníkem z roku 2000 bylo tedy vyhodnoceno pouze 5 (podle dotazovaných) nejdůležitějších dispozic.¹

Nejvíce zastoupené byly možnosti *chut' k práci* 39x (73,6 %), *důvěryhodný* 30x (56,6 %) a ve stejném zastoupení 20x (37,7 %) *komunikativní, inteligentní a empatický*. Vlastnost nápomocný zvolilo 18 dotazovaných, tedy 34,0 % a 15 nestranný (28,3 %).

¹ Uvedené charakteristiky nebyly (jako v dotazníku z roku 2000) přeloženy jednoslovně či dvouslovně, ale ve větách. Příklad: Když žák nerozumí, trpělivě ho nechá domluvit. apod. Proto jsem je v rámci možnosti srovnání převedla do jednoslovných či dvouslovných schopností a vlastností. V tomto případě jako vlastnost trpělivost.

Smysl pro humor určilo 12 respondentů (22,6 %). 11x (20,8 %) se objevily možnosti kreativní a vyrovnaný. 9 dotazovaných uvedlo osobitý, tedy 17,0 %. Vlastnosti mravný, přátelský, nemá předsudky a umí vysvětlit látku se objevily 8x, tedy 15,1 %. 5x (9,4 %) byla zastoupena pracovitost a cílevědomost. 4 dotazovaní (7,5 %) uvedli otevřenost, asertivitu a stabilitu (v chování). 3x (5,7 %) se objevila jako vlastnost dobrého učitele rozhodnost. Po jedné odpovědi (1,9 %) se dostalo vlastnostem: trpělivý, důsledný a přizpůsobivý.

3.3.1 Přehled vlastností dobrého učitele - dotazník 2005

(absolventi PF)

Pořadí	Vlastnosti/dovednosti	Počet odpovědí	V %
1.	<i>Chut' k práci</i>	39	73,6
2.	<i>Důvěryhodný</i>	30	56,6
3.	<i>Komunikativní</i>	20	37,7
3.	<i>Inteligentní</i>	20	37,7
3.	<i>Empatický</i>	20	37,7
4.	Nápomocný	18	34,0
5.	Nestranný	15	28,3

3.4 Otázka č. 5

Tato otázka se týkala **špatných vlastností učitele**. I zde byl rozdíl mezi dotazníkem z roku 2000 (kde měli dotazovaní uvést, jaké špatné vlastnosti by učitel neměl mít) a tím z roku 2005 (zde vybírali špatné vlastnosti, které by dobrý učitel případně mohl mít a proč). Na výběr bylo 25 možností odpovědí, které byly, stejně jako v otázce č. 4, uváděny ve větách. Tyto věty jsem opět převedla do jednoslovných či dvouslovných charakteristik.

V následující tabulce předkládám špatné vlastnosti, které by dobrý učitel podle respondentů eventuálně mohl mít. 21 z 53 dotazovaných uvedlo, že z nabídnutých vlastností by dobrý učitel neměl mít ani jednu.

3.4.1 Dobrý učitel by případně mohl mít tyto špatné vlastnosti:

	Vlastnost/dovednost	Počet dotazovaných	V %
1.	Útočný/přísný ¹	4	7,5
2.	Nesnází kritiku	1	1,9
3.	Nemravný ²	1	1,9
4.	Myslí jen na své zájmy ³	2	3,8
5.	Citově labilní ⁴	4	7,5

Níže uvádím důvody, které dotazovaní napsali:

1. Útočný/přísný

- Vždy nejdou věci po dobrém (uvedeno 2x)
- Učitel si tím získává respekt

2. Nemravný

- Dospělí se tak někdy chovají - učitel může vzniklou situaci využít k povídání o slušném chování

3. Myslí jen na své zájmy

- Pomáhá mu to prosadit se
- Není to na škodu, pokud je jeho zájmem učitelství

4. Citově labilní

- Důsledkem vyhoření
- Učitel je také jenom člověk
- Něco nebo někdo ho může naštvat/trápit

5. Zesměšňuje žáky

- Při žakových provokacích
- V omezené míře ano

6. Nevěří si

- Nemá dostatek zkušeností s učením (uvedeno 2x)

7. Mít nezájem

- V důsledku dlouhodobé praxe - apatie

- Některé situace si nevšímavost vyloženě vyžadují
- Jinak by se v problémech dětí "utopil"

8. Nepřizpůsobivý

- Je zvyklý, že je vše podle něho
- Žije ve svých stereotypech, nemá rád nové věci
- Děti jsou většinou schopny se přizpůsobit
- Pokud jsou jeho zvyky v souladu s obecně platnými normami, pak to nevadí

9. Nekomunikativní

- Myslí si, že je něco víc než ostatní

10. Nerozhodný

- Někdy jsou situace, kdy je těžké se rozhodnout (uvedeno 4x)
- Dobře vše rozvažuje

11. Nervózní

- Má problémy v rodině (uvedeno 2x)
- Je nedostatečně připraven na hodinu
- Učitelství je psychicky náročné povolání (uvedeno 2x)
- Má strach z neúspěchu

12. Zaujatý

- Může mít své oblíbence (uvedeno 2x)
- Každý má k někomu nějaký vztah (uvedeno 2x)
- Může být, pokud nějaký žák zlobí

13. Má předsudky

- Omezují ho, ale i přesto může být dobrý učitel

14. Nedokáže zaujmout

- Nemá dostatek nápadů (uvedeno 2x)
- Malá motivace
- Není osobnosti

15. Povýšený

- Myslí si, že má nad žáky nadvládu (uvedeno 2x)
- Má nadhled
- Myslí si, že je více vzdělaný

16. Malicherný

- Někteří učitelé jsou perfekcionisté (uvedeno 2x)
- Tuto vlastnost si osvojili už v dětství
- Při nácviu určitých znalostí a dovedností ano (uvedeno 2x)

17. Odměřený

- Někdy ani dobrý učitel nemá náladu se smát
- Jsou situace, které se nedají řešit s humorem (uvedeno 3x)
- Časem otupí

18. Nemění své názory

- Je samolibý
- Zůstává svůj

3.5 Otázka č. 9

Otázka č. 9 byla v obou dotaznících položena naprosto totožně. "Co považujete za nejpřitažlivější na práci učitele?" Nejvíce byla zastoupena odpověď *práce s dětmi*, kterou uvedlo 38 dotazovaných, tedy 71,7 %. 12 x se objevily odpovědi *působení na rozvoj dítěte a předávání nových znalostí a dovedností* (22,6 %). Možnost tvořivosti uvedlo 10 respondentů (18,9 %). Pro 7 (13,2 %) dotazovaných je nejpřitažlivější různorodost práce. 6 x (11,3%) byla uvedena možnost vzdělávání se. Odpovědi možnost děti něco naučit a seberealizace se objevily 4 x, tedy 7,5 %). Jedenkrát (1,9 %) byly uvedeny možnosti: příprava na výchovu vlastních dětí, vymýšlení různých činností, prázdniny, vzpomínky žáků na dobré učitele a pocit uspokojení.

3.5.1 Co považujete na práci učitele za nejpřitažlivější

Pořadí	Výhoda	Počet dotazovaných	V %
1.	<i>Práce s dětmi</i>	38	71,7
2.	<i>Působení na rozvoj dítěte</i>	12	22,6
2.	<i>Předávání nových znalostí a dovedností</i>	12	22,6
3.	<i>Možnost tvořivosti</i>	10	18,9
4.	Různorodost práce	7	13,2
5.	Vzdělávání se	6	11,3

3.6 Otázka č. 1

Otázka č. 1 se ptá na to, zda studenti budou po absolvování PF chtít učit či nikoliv. Respondenti mohli vybrat více než 1 odpověď. Variantu "protože jsem nikdy učit nechtěl/a" využil jeden z dotazovaných (1,9 %). Změnu názoru v průběhu studia zvolili 2 dotazovaní (3,8 %) a jako důvod uvedli, že jim nevyhovují finanční podmínky ve školství a že mají výhrady vůči systému výuky na ZŠ. Z 53 dotazovaných nechtějí učit 3 studenti, tedy 5,7 %.

<i>Po absolvování PF nechci učit protože:</i>	<i>Počet dotazovaných</i>	<i>V %</i>
jsem nikdy učit nechtěl/a	1	1,9
jsem změnil/a názor v průběhu studia	2	3,8
myslím si, že se na práci učitele/ky nehodím povahově		
nevěřím si, že bych tuto náročnou práci zvládl/a		
nevyhovují mi finanční podmínky ve školství	2	3,8
zjistila jsem, že by mě tato práce nebavila		
mám výhrady vůči systému výuky na ZŠ	1	1,9
jiný důvod		

Po absolvování PF chce učit protože:		
už učím ¹	4	7,5
z rodinné tradice ²	7	13,2
protože mám pozitivní zkušenosti ³	9	17,0
protože chci být odborník na ⁴	1	1,9
protože rád/a předávám jiným informace a vědomosti	27	50,9
protože mne těší vést a řídit druhé	6	11,3
Protože mne těší být mezi lidmi	31	34,2
Protože rád/a vymýšlím činnosti a programy pro druhé	25	47,2
Protože rád/a pobývám mezi dětmi	41	77,4
Protože rád/a komunikuji a diskutuji	22	41,5
Protože se rád/a stále něčemu učím	27	50,9
Protože raději jedná s dětmi, než s dospělými	12	22,6
Protože jsem rád/a užitečný/á	28	52,8
Protože chci učit jinak, než jak často učili mne	30	56,6
jiný důvod: ⁵	4	7,5

1. už učím:

- jako lektorka angličtiny (2x)
- ZŠ Mladé (Č.B.)
- kroužky, ZUŠ

2. z rodinné tradice:

- matka je učitelka v MŠ/na NŠ (3x)

3. protože mám pozitivní zkušenosti:

- baví mě práce s dětmi (2x)
- praxe mě bavila a uspokojovala
- z praxe nebo vedení dětí na táboře
- s řídícím učitelem, i s dětmi

4. protože chci být odborník na:

- angličtinu

5. jiný důvod:

- je to povolání, které by mě skutečně bavilo a uspokojovalo (2x)
- chci to prostě zkusit (2x)

3.7 Otázka č. 2

Otázka č.2 zjišťovala, **co dalo studium na PF studentům pro praxi** a měli uvést tři odpovědi. Z 53 dotazovaných 4 uvedli pouze 2 odpovědi a 1 neodpověděla vůbec. 3x bylo uvedeno, že vědomosti, které studiem na PF dotazovaných získal, se nedají v praxi použít a 2x, že bylo během studia málo příležitostí k učení. Celkově se objevilo 20 variant odpovědí. Nejvíce byly zastoupeny odpovědi *"teoretické poznatky/vědomosti"*, které se objevily u 41 dotazovaných (77,4 %) a *"zkušenosti s prací s dětmi"* 21 respondentů (39,6 %). Pak následovaly "nové způsoby učení" 13x (24,5 %) a "zlepšení komunikačních schopností", které uvedlo 10 studentů (18,9 %). 9x (17,0 %) byla zastoupena "souvislá praxe" a 8x (15,1 %) "schopnost zorganizovat si výuku". 5x (9,4 %) ocenili studenti rozšíření celkového rozhledu. 4x (7,5 %) byly uvedeny možnosti "odstrašující učitelské příklady", "titul" a "nadhled". 3 dotazovaní (5,7 %) zvolili varianty "osobní rozvoj", "větší samostatnost" a "setkání se zajímavými lidmi". 2x (3,8 %) byly zastoupeny odpovědi "možnost konzultace u učitelkami na fakultních ZŠ", "práci s dětmi s SPU" a instruktorství školního výcviku/exkurze". Jedenkrát (1,9 %) se objevily možnosti: "empatie" a "zjištění, že je ve školství co měnit".

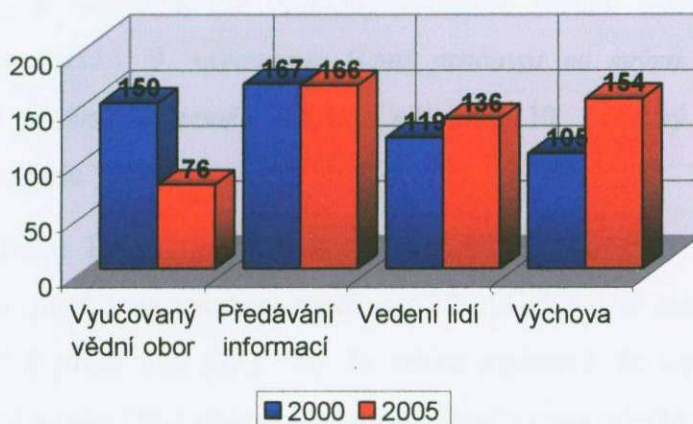
3.7.1 Studium na PF mi pro praxi dalo:

Pořadí		Počet dotazovaných	V %
1.	<i>Teoretické poznatky/vědomosti</i>	41	77,4
2.	<i>Zkušenosti s prací s dětmi</i>	21	39,6
3.	<i>Nové způsoby učení</i>	13	24,5
4.	Komunikační schopnosti	10	18,9
5.	Souvislou praxi	9	17,0

3.8 Diskuze – srovnání otázek, které byly v obou dotaznících totožné

Otázka č. 3 byla první otázkou, která byla naprosto totožná s otázkou v dotazníku z roku 2000 a zněla "**Z uvedených možností má být učitel ZŠ odborník hlavně na**". Dotazovaní měli zvolit pořadí. Jak vidíme v níže uvedeném grafu, došlo k výrazným změnám u možností „vyučovaný vědní obor“ a „výchova“. Zatímco v roce 2000 zaujímala odpověď „vyučovaný vědní obor“ 2. místo a užilo ji 150 respondentů, v roce 2005 klesla až na místo čtvrté a zvolilo ji jen 76 studentů. Můžeme říci, že došlo k záměně důležitosti s variantou „výchova“, kterou naopak v roce 2000 zvolilo 105 dotazovaných a v roce 2005 došlo k nárůstu na 154 těchto odpovědí. Z tohoto vyplývá, že studenti v průběhu studia přehodnotili svůj názor na důležitost výchovy, která se z posledního místa dostala na místo druhé. Možnost „předávání informací“ se v jak v roce 2000 (167 odpovědí), tak i v roce 2005 (166 odpovědí) objevila na 1. místě důležitosti. Ani u odpovědi „vedení lidí“ nedošlo k nijak velkému rozdílu – v roce 2000 i 2005 se umístila na 3. pozici.

**UČITEL - HLAVNĚ ODBORNÍK NA:
(srovnání 2000-2005)**

Na otázku jaké mají být **vlastnosti dobrého učitele** lze v literatuře najít různé názory. Jan Solfronk ve své publikaci učitelství jako profese uvádí následujících 6 nejdůležitějších vlastností: láska k dětem, spravedlivost, objektivnost, pravdivost, otevřenost, smysl pro humor. (Solfronk, 2000). Všechny tyto vlastnosti se objevují i u uchazečů (posléze absolventů) PF JU, i když v rozdílném pořadí. Stejně tak byly zastoupeny i vlastnosti dobrého učitele, které jsou nejdůležitější podle Havlíka: láska k dětem, informovanost, flexibilita, optimismus, jít příkladem, schopnost vysvětlit látku, důslednost, být jasný a stručný, trpělivost, smysl pro humor, sebejistota, zájem o obor, dodržování zásad osobní hygieny. (Havlík, 1998). V diplomové práci Luboše Krnínského z PF JU (Krnínský, 2004) studenti a studentky nejčastěji volili těchto deset dispozic dobrého učitele: 1. *nadšený* (*Učení ho baví, je s žáky rád. Je nadšený pro to, co dělá.*), 2. *spolehlivý* (*Je možné se na něj spolehnout, lze mu důvěřovat.*), 3. *komunikativní* (*Dokáže komunikovat, navázat rozhovor. Naslouchá druhým a reaguje na to.*), 4. *empatický* (*Dovede se vcítit do prožívání druhých a přistupuje k nim citlivě.*),

5. *objektivní (Hodnotí nestranně.)*, 6. – 7. *shodně tolerantní (Není zatížen předsudky, přijímá i jiný názor.)* a *kreativní (Přichází s novými nápady a vítá je.)*, 8. *odborník (Je vzdělaný v oboru, rozumí tomu, co učí, nezkrsluje fakta.)*, 9. *vyrovnaný (Umí pracovat se svými emocemi, nereaguje přehnaně, nemění prudce náladu.)*, 10. *ochotný (Ochotně poradí i pomůže.)*.

V dotazníku PF JU z roku 2000 se sešlo 69 různých odpovědí. Na prvním místě byla uvedena **trpělivost** 22x (41,5 %), v roce 2005 to byla **chut' k práci** 39x (73,6 %). Je velice zajímavé, že trpělivost se v dotazníku z roku 2005 objevila pouze u jednoho respondenta a ocitla se tím až na posledním místě. Na místě druhém se v roce 2000 umístila **spravedlnost**, kterou uvedlo 17 dotazovaných (32,1 %) a v roce 2005 **důvěryhodnost**, která se objevila ve 30 odpovědích (56,6 %). Spravedlnost se v dotazníku z roku 2005 neobjevila ani u jednoho dotazovaného. Schopnost být **přátelský** považuje v roce 2000 za třetí nejdůležitější vlastnost 16 dotazovaných (30,2 %), kdežto v roce 2005 se na tomto místě objevily stejnou měrou (20x (37,7 %)) hned tři vlastnosti: **komunikativnost, inteligence a schopnost empatie**. Schopnost být přátelský se umístila na devátém místě stejně jako mravnost, to, že dobrý učitel nemá předsudky a umí vysvětlit látku (8x , tedy 15,1 %). Můžeme tedy říci, že žádná z vlastností dobrého učitele, která byla v roce 2000 uvedena na prvních třech místech, tuto pozici v roce 2005 neohájila. Naopak se ocitla na opačné straně žebříčku, či se neobjevila vůbec. Čtvrté a páté místo v roce 2000 obsadily tyto vlastnosti a schopnosti: **tolerance a inteligence** (13x, tedy 24,5 %) a **vlídnost/laskavost a nestrannost** (8x, tedy 15,1 %). V roce 2005 to potom byly **nápomocnost** 18x (34,0 %) a **nestrannost** 15x (28,3 %).

3.8.1 10 nejčastěji uváděných a volených dispozic dobrého učitele

Pořadí	Dispozice dobrého učitele rok 2000 (uchazeči o studium)	Pořadí	Dispozice dobrého učitele rok 2005 (absolventi)
1.	<i>trpělivý</i>	1.	<i>chut' k práci</i>
2.	<i>spravedlivý</i>	2.	<i>důvěryhodný</i>
3.	<i>přátelský</i>	3.	<i>komunikativní</i>
4.	tolerantní	3.	<i>inteligentní</i>
4.	inteligentní	3.	<i>empatický</i>
5.	vlídný/laskavý	4.	nápomocný
5.	vztah k dětem	5.	nestranný
6.	komunikativnost	6.	smysl pro humor
6.	vstřícný	7.	kreativní
7.	mít autoritu	7.	vyrovnaný

Na otázku **co dobrý učitel hlavně nemá (být, mít, dělat), resp. jaké vlastnosti nemá mít**, respondenti uvedli celkem 39 různých odpovědí.

Za nejhorší vlastnosti v dotazníku z roku 2000 respondenti považovali: 17x *zaujatost* (32,1 %), 11x *nervózní* (20,8 %) a 6x *nespravedlivý* (11,3 %). 4 respondenti (7,5 %) odpověděli, že učitel by neměl být netrpělivý, ponižovat děti, nebýt egoistický a povýšený. V této otázce byl rozdíl mezi dotazníkem z roku 2000 (kde měli dotazovaní uvést, jaké špatné vlastnosti by učitel neměl mít) a tím z roku 2005 (zde vybírali špatné vlastnosti, které by dobrý učitel případně mohl mít a proč). Z toho vyplývá, že zde není možné porovnání pořadí.

Otázka č. 11 zněla: **"Co je pro Vás na učitelské profesi nejpritažlivější?"** V dotazníku z roku 2000 se na tuto otázku vyskytlo dohromady 13 variant odpovědí. Nejvíce zastoupena a to 35x (66,0 %) byla *práce s dětmi* a hned poté 18x (34,0 %) *touha po předávání vědomostí*. 6 dotazovaných (11,3 %) zvolilo variantu *prázdniny*.

I v dotazníku z roku 2005 se na prvním místě umístila odpověď **práce s dětmi**, kterou uvedlo 38 dotazovaných, tedy 71,7 %. 12 x se objevily odpovědi **působení na rozvoj dítěte** a **předávání nových znalostí a dovedností** (22,6 %). Je zajímavé, že odpověď prázdniny se u uchazečů o studium objevila na třetím místě, kdežto u studentů v dotazníku z roku 2005 až na místě sedmém a uvedl ji pouze jeden dotazovaný.

IV. Osobnost učitele a typologie „slunečních znamení“ – výsledky výzkumu

4.1 Beran (21.3.-20.4.)

Ve znamení Berana se narodilo 6 dotazovaných, což je 11,3 %.

Lidé zrození pod tímto prvním znamením zvěrokruhu jsou údajně velmi silnou osobností. Značně se u nich projevuje touha po vůdcovství v kolektivu. Mají své vlastní názory a příliš je nezajímá, co ostatní lidé chtějí. „Beran“ velmi rád věci plánuje a organizuje. Často vidí rudě, ale rychle se jeho nálada dokáže změnit a stává se veselým a přátelským. Tento člověk nesnáší práci odvedenou napůl nebo nedostatek elánu. Nerad projevuje svoji slabost. Toto znamení je netrpělivé a nesnáší překážky a odkládání. Často jde "hlavou proti zdi". Protože tento člověk chce být vždy velitel, vůdce, první a „hlavní“, jsou s ním potíže jako s podřízeným. Raději dává pokyny a instrukce, než by je sám vykonával.

Výhody pro učitelské povolání: silná osobnost, organizační schopnosti, práce v kolektivu, důslednost, aktivita, průbojnost, rozhodnost, sebedůvěra, cílevědomost, schopnost nadšení, pevná vůle, instinkt.

Nevýhody pro učitelské povolání: náladovost, přílišná ambicióznost, vzteklost, nervové vyčerpání, neopatrnost, netrpělivost.

Datum narození	Dispozice studentů pro výkon učitelského povolání
825326	tolerantní, přátelská, ochotná, schopná organizovat
825322	společenská, rozumná, vyrovnaná, budí respekt
825415	trpělivá, laskavá, průbojná, schopná pracovat v kolektivu
835321	trpělivá, ochotna pomoci, komunikativní, schopná organizovat
835321	empatie, práce v kolektivu, vyrovnaná, silná osobnost
825404	tolerantní, zodpovědná, spravedlivá, komunikativní, samostatná

Beran - 1. dekáda (21.3.-31.3.) 4 os. (červeně).

Tato dekáda je ovlivněna Rybami, proto lidé narození v těchto dnech znamení mívají některé vlastnosti Ryb. Bývají uzavřenější, libují si někdy v samotě, jsou soucitní.

Beran - 2. dekáda (1.4.-10.4.) 1os. (modře)

Tuto dekádu prezentují "praví" Berani. Jsou velmi ctižádostiví a draví, kteří sice umějí jednat tvrdě a říkat i sebenepříjemnější pravdu do očí, ale na jejich slova se může člověk vždy spolehnout. Jsou odvážní a vytrvalí, ale pokud je práce nudná či příliš namáhavá, ztratí o ni rychle zájem.

Beran - 3. dekáda (11.4.-20.4.) 1 os. (zeleně)

Pro tuto dekádu je typický Beran s vlastnostmi Býka. Obecně tito jedinci více usilují o své hmotné zabezpečení a smyslové požitky. Jsou více vyrovnaní a důslední.

4.2 Býk (21.4.-21.5)

6 dotazovaných se narodilo ve znamení Býka (11,3 %)

Pro učitele ve znamení Býka je charakteristická velká trpělivost, klid a vyrovnanost. Ale! Vše má svou mez a když už se Býk rozčílí, stojí to zato. Pak dokáže být i nespravedlivý. Na druhou stranu nic nesoudí ve spěchu a nejednou přihmouří oko. Vždy se pokusí o klidnou, rozumnou diskusi místo dramatických výstupů. Potřebují se učit vlastním prožitkem. Toto znamení si váží poklidného, jistého a vždy stálého okolí a lpí na minulosti. Hůře reagují na změny, často unikají do pasivní pohodlnosti. Jsou smyslní a mají rádi pěkné věci, nezřídka bývají přitahováni luxusním, zahálčivým životním stylem. Těžkopádný způsob reagování, dobromyslnost a rozvážnost u člověka pod tímto znamením vedou postupně k nahromadění emocí, které – je-li tolerance překročena – propuknou a vybijí se v prudkém hněvu. Jinak se agresivita projevuje spíše jako umíněnost, vzdor a sklon k průtahům.

Výhody pro učitelské povolání: praktičnost, trpělivost, důslednost, smysl pro tvůrčí práci, vyrovnanost, vytrvalost, spolehlivost, stálost, odolnost, smyslnost, rozvážnost.

Nevýhody pro učitelské povolání: nepotrpí si na změny, flegmaticčnost, pohodlnost, tvrdohlavost, konzervatismus, přivlastňování, setrvání v hněvu, materialismus, těžkopádnost.

Datum narození	Dispozice studentů pro výkon učitelského povolání
825421	přátelská, umí naslouchat, kreativní, trpělivá
825506	trpělivá, kreativní, má smysl pro humor
825507	trpělivá, aktivní, vyrovnaná, kreativní
825520	objektivní, schopná pracovat v kolektivu, poctivá v jednání
790513	objektivní, má přesvědčení, rozvážný, trpělivý
815430	komunikativní, přátelská, pravdomluvná, vyrovnaná, trpělivá

Býk - 1. dekáda (21.4.-30.4.) 2. os. (červeně)

První dekáda tohoto znamení je ve větší či menší míře ovlivněna předešlým znamením Berana, dává tedy těmto Býkům především větší schopnost prosadit se a konkurovat. Jeho předností je reálný úsudek, smysl pro krásno, jeho touha po pohodlí, příjemný požitek i prožitek.

Býk - 2. dekáda (1.5.-10.5.) 2 os. (modře)

Lidi narozené v této dekádě můžeme označit jako "typické Býky" - dobré i negativní vlastnosti jsou u těchto zrozenců zastoupeny více než u Býků v jiných dekádách. Jsou více trpěliví, vyrovnaní a konzervativní, na druhou stranu také více pohodlní, někteří jsou přímo líní a flegmatičtí. Musí-li se o něčem rozhodnout, doufají, že budou této nutnosti zbaveni.

Býk - 3. dekáda (11.5.-20.5.) 2 os. (zeleně)

Zde najdeme Býky ovlivněné Blíženci. Toto znamení jim dává bystřejší intelekt, pod jeho vlivem jsou tito Býci více společenští, komunikativní, vtipní a oblíbení, také ale méně trpěliví, neschopni déle setrvat u jediné myšlenky.

4.3 Blíženci (22.5.-21.6.)

Ve znamení Blíženců se narodili 4 dotazovaní (7,5 %).

Velmi zvláštním a psychologicky jistě zajímavým znamením jsou Blíženci. Přesně vystihují synonyma: dvě tváře, dualita, lícoměrnost. Nejbezpečnější je neočekávat, že se dnes bude chovat stejně jako včera. Na jedno se ale můžete spolehnout, nikdy nebude monotónní, nezajímavý. Nesnáší rutinu a děsí se nudy. Jeho názory jsou pružné. Je také výborným pozorovatelem, bez problému odhalí všechny vaše obtíže. Je pro ně doménou racionální, logické myšlení a hromadění znalostí. Myslitelská mnohostrannost hledisek ho přivádí do nebezpečí, že bude všechno relativizovat. Zpochybní pak okamžitě každý názor a hledá jiné vysvětlení. Blížencům je zatěžko vyjadřovat své pocity, poněvadž je obvykle okamžitě racionalizují. Je to znamení myšlení a komunikace, jsou dobrými organizátory. Je příliš jednostranně orientován ven a nedopřeje si čas nechat v sobě něco dozrát. Jejich problém spočívá v úniku před životní úzkostí do intelektualismu, který má tendenci vše relativizovat a ve strachu z citové vázanosti a hloubky.

Výhody pro učitelské povolání: názorová pružnost, zvědavost, touha po nových informacích a poznatcích, potřeba neustálé změny, schopnost komunikace, sdílnost, organizační schopnosti.

Nevýhody pro učitelské povolání: náladovost, povrchnost, často mění své mínění, neschopnost setrvat déle u jediného problému, nedůslednost, nestálost, rozptýlenost, nespolehlivost.

Datum narození	Dispozice studentů pro výkon učitelského povolání
835522	autoritativní, schopnost práce v kolektivu, důvěryhodná
815617	trpělivá, má organizační a komunikativní schopnosti, budí respekt
835620	trpělivá, empatická, tolerantní, všestranná, zvědavá
815608	rozhodná, schopná motivovat, ctizádostivá, touží po nových informacích

Blíženci - 1. dekáda (21.5.-31.5) 1 os. (červeně)

Blíženci jsou zde pod vlivem Býka. To z nich dělá lidi klidnější, trpělivější, vytrvalejší a také vyrovnanější, což typičtí Blíženci nebývají. Tito Blíženci si také nepotrpí tolik na velké změny.

Blíženci - 2. dekáda (1.6.-10.6.) 1 os. (modře)

Tito Blíženci jsou "skalní", své problémy řeší většinou s humorem nebo zdánlivým nadhledem, což v jejich okolí může dělat dojem, že jsou povrchní nebo bezcitní, ačkoli tomu tak ve skutečnosti není. Jsou také velmi bystří, touží po neustálých změnách a mají mnohostranný talent.

Blíženci - 3. dekáda (11.6.-21.6.) 2 os. (zeleně)

Jedná se o Blížence pod vlivem Raka - ti se vyznačují bystrým duchem a mnohostranným talentem, bývají citovější a více lpí na rodinném krbu než ostatní Blíženci. Hůře nesou hádky, lež a někdy jsou více bezdůvodně podrážděni.

4.4 Rak (22.6.-23.7.)

Ve znamení Raka se narodili také 4 respondenti (7,5 %).

Rak je velmi citlivý, jemný člověk a v podstatě nejistý. Také možná proto jsou Raci schopni dobře odhadnout vaše pocity. Kromě toho vycítí i význam toho, co jste ani nevyslovili. Rak se dá jen těžko oklamat a je spravedlivý. Na druhou stranu bývají mrzutí a podrážděni, takže jejich zápornou stránkou bývá náladovost a urážlivost. Z Raků bývají schopní vědci, historici i učitelé. Vytrvalost a jemné cítění se stává základem pomáhajících nebo umělecky tvůrčích schopností – zvláště se pro něj hodí sociální, psychoterapeutické a další pomáhající činnosti. Člověk ve znamení Raka je závislý na své minulosti a svých citových hodnotách, vazba na minulost je u něj zvláště silná, také proto je pro ně rodinné zázemí na prvním místě. Zklamání a ztráty v mezilidských vztazích nesou velmi těžce.

Výhody pro učitelské povolání: vnímavost, empatie, citlivost, laskavost, touha o někoho pečovat, trpělivost, láska k dětem, kreativita, smysl pro rodinu, rozvážnost.

Nevýhody pro učitelské povolání: nervová labilita, nesnadno řeší problémy, popudlivost, uzavřenost ve vlastním světě, přecitlivělost, snadná ovlivnitelnost.

Datum narození	Dispozice studentů k učitelskému povolání
795719	trpělivá, spravedlivá, láska k dětem, objektivní
755718	kreativní, nápomocná, naslouchající, přátelská, citlivá
825626	tolerantní, trpělivá, zásadová, soudná, láska k dětem
800623	důvtipný, citlivý, rád experimentuje, čínorodý, kreativní, všestranný

Rak - 1. dekáda (22.6.-1.7.) 2 os. (červeně)

Raci bývají uzavření a citliví, potřebují domov a rodinné zázemí jako své útočiště. Zrozenci první dekády jsou více společenští a komunikativní díky vlivu znamení Blíženců. Jsou ale také více proměnliví a náladoví.

Rak - 2. dekáda (2.7.-11.7.)

V této dekádě se nenarodil žádný z respondentů.

Rak - 3. dekáda (12.7.-22.7.) 2 os. (zeleně)

Jde o dekádu ovlivněnou Lvem, který jim dává větší sebevědomí a družnost, což u typického Rada nebývá. Tito Raci jsou také více hrdí a občas trochu panovační, zejména v domácích a rodinných záležitostech.

4.5 Lev (24.7.-23.8.)

Znamení Lva reprezentují pouze 2 dotazovaní, což představuje 3,8 %. Učitelé ve znamení Lva mají rádi originální nápady a tvůrčí myšlení. Vždy ocení odvalu a pracovitost. Rád ovládá žáky a předává své vědomosti. Umí docela dobře racionálně vysvětlit mnohé věci a velmi

poutavě vyprávět. Lehké navazování kontaktů je Lvům vlastní, potřebují publikum. Velmi dobře mu dělá lichocení a má slabost pro komplimenty. Těžko snáší kritiku – ne jako člověk narozený v Raku kvůli strachu z ostudy a pocitům méněcennosti, ale protože vše, co je namířeno proti němu, pociťuje jako urážku, která mu nepřísluší. Ostatní posuzuje příliš podle sebe, není proto příliš dobrým znalcem lidí. Jedná se o lidi bez kompromisů, kteří chtějí všechno, nebo nic, který je nesen vírou v sebe sama. Uplatní se všude tam, kde je třeba reagovat rychle, správně a účinně.

Výhody pro učitelské povolání: optimismus, vlídnost, "vyprávěcí" dar, schopnost vše zajímavě vyložit, smysl pro spravedlnost, racionalita, schopnost rychle reagovat, organizační talent, cílevědomost, schopnost nadšení, velkorysost, orientován na budoucnost, podnikavost, velké ambice.

Nevýhody pro učitelské povolání: inklinuje k předvádění, přehánění, přílišná přímost, mají vlastnosti nekompromisních vůdců, vznětlivost, domýšlivost, snaha za každou cenu imponovat.

Datum narození	Dispozice studentů pro učitelské povolání
815815	trpělivá, tolerantní, zásadová, přesná
825813	schopná, vstřícná, chápavá, schopnost organizovat, spolehlivá, optimistická, učenlivá, autoritativní

Lev - 1. dekáda (23.7.-1.8.)

V této dekádě není narozen žádný z dotazovaných.

Lev - 2. dekáda (2.8.-12.8.)

Ani v této dekádě není zrození žádný ze studentů.

Lev - 3. dekáda (13.8.-22.8.) 2 os. (zeleně)

Lev ovlivnění Pannou má větší sklony ke kritice a je více odměřený. Lvi-Panny bývají také pořádkumilovnější než ostatní Lvi. Nejsou tolik

otevření a nevynikají ve společnosti (není pro ně důležité být středem pozornosti).

4.6 Panna (24.8.-23.9.)

Ve znamení Panny se narodili 4 studenti (7,5 %).

Lidé ve znamení Panny jsou velcí perfekcionalisté a potřebují mít ve věcech pořádek. Nejsou schopni dát volný průběh spontánnosti a zmatku. Bývají kritičtí a sebekritičtí. Vždy je rozzlobí vulgárnost, hloupost a nedbalost. Svou agresivitu tyto lidé vyjadřují formou rýpavé kritiky, pedantické přísnosti a tím, že ostatním něco netolerantně předepisují. Zaměřují se na informace praktické, realistické - řád a harmonie jsou podstatnou složkou jejich myšlení. Mají naléhanou potřebu pozorovat a zkoumat zákony a pravidla, to, jak svět kolem nich funguje. Proto z nich také bývají fundovaní odborníci s nepřekonatelnými odbornými znalostmi. Nebezpečím pro ně může být přecitlivělost ke všemu, co se odchyluje od „normy“, „správné“ a „špatné“ se pro ně stane jediným platným měřítkem, pomocí kterého budou posuzovat věci. To se pak může projevit jako silná podrážděnost a rozladění, které rádi kladou za vinu druhým. Ve společnosti jsou spíše ostýchaví a neodvážejí se dávat najevo své opravdové pocity. Pokud překonají určitou uzavřenost a stydlivost, mohou být dobrými učiteli.

Výhody pro učitelské povolání: sebekritičnost, pořádkumilovnost, disciplinovanost, schopnost rychle se přizpůsobit, trpělivost, soustředěnost, spolehlivost, důkladnost, schopnost kombinace, vnímavost, pilnost, snaživost, věcnost, zvědavost, přesnost, solidnost.

Nevýhody pro učitelské povolání: neradi improvizují, touží po naprosté dokonalosti, puntičkářství, přílišná kritičnost, konzervativnost, strnulost, pedantství.

Datum narození	Dispozice studentů pro učitelské povolání
815919	trpělivá, spravedlivá, tolerantní, přísná, spolehlivá
775902	čestná, přístupná novým metodám, schopnost pracovat v kolektivu, vyrovnaná, důsledná
825824	hravá, ohleduplná, empatická, trpělivá, spolehlivá
805905	trpělivá, laskavá, objektivní, přátelská, přizpůsobivá

Panna - 1. dekáda (23.8.-1.9.) 1 os. (červeně)

Panna s vlastnostmi Lva - zrozenci první dekády nebývají takoví pedanti a puntičkáři jako ostatní Panny, a protože jsou "lvovsky" tolerantní, nevystavují své okolí takové kritice. Tito lidé jsou také více průbojnější než ostatní Panny a je na ně velký spoleh.

Panna - 2. dekáda (2.9.-12.9.) 2 os. (modře)

Toto je dekáda tzv. typické Panny - velký smysl pro pořádek a systematičnost, dovedou se dobře soustředit a bývají přísní a kritičtí nejen k sobě, ale i ke svému okolí. Své city se snaží korigovat rozumem, bývají opatrní a konzervativní.

Panna - 3. dekáda (3.9.-23.9.) 1 os. (zeleně)

Zrozenci třetí dekády Panny nebývají tolik kritičtí jako zrozenci prvních dvou dekad. Inklinují k harmonii, potrpí si na dobré vystupování a rádi se oblékají vkusně a podle módy. Jsou méně sebejistí než ostatní Panny, zato však mívají větší umělecký talent nebo alespoň vztah k umění.

4.7 Váhy (24.9.-23-10.)

Pouze 2 dotazovaní se narodili ve znamení Vah (3,8 %).

Ač by název napovídal, že Váhy jsou naprosto vyrovnané znamení, není tomu tak. Naopak je pro ně typické nerozhodnost a kolísání - jednou mírumilovní, příjemní a klidní, jindy zas hádaví, neklidní a zmatení. Je proto na ně třeba činit nátlak, aby rychle zvažovaly situaci a zbytečně

neodkládaly své jednání. Jen málo znamená si tak dobře uvědomuje různé možnosti volby. Než si o něčem či o někom udělají obrázek, vyslechnou pro a proti a až pak se spravedlivě rozhodnou. Ze strachu před ztrátou sympatií má tento člověk sklon ke kompromisu. Pomocí nich se pokouší zachovat svou i tak dost labilní rovnováhu. Těžko dokáže říkat „ne“, má sklon slibovat příliš, víc, než dokáže splnit. Rád nechává věci jim samým a čeká, že se samy od sebe nějak vyřeší. Svou neschopnost rozhodnout pak považuje za zvláštní snahu o objektivitu a vytváří si takovou představu, že stojí mimo dobro a zlo. Z toho může vzniknout i strach z uzavírání pevných svazků. V kolektivu se projevuje ze své nejlepší stránky - je to rozený diplomat a setkávání s lidmi je pro něj důležité. Potřebuje také více vlivnosti a náklonnosti než druzí, neboť pak může nejlépe rozvinout své schopnosti. Disharmonie, hádky a odmítání jsou pro něj mimořádně bolestné.

Výhody pro učitelské povolání: smysl pro spravedlnost, laskavost, snadno navazuje přátelské vztahy, mají diplomatické nadání, rozvážnost, otevřenost, chápavost, nadšení, jazykové a vyjadřovací nadání, takt, schopnost budit a vnímat sympatie, všestrannost.

Nevýhody pro učitelské povolání: nerozhodnost, náládovost, přílišná přisnost, přetvářka, domýšlivost, samolibost.

Datum narození	Dispozice studentů pro učitelské povolání
815924	příjemné vystupování, spravedlivá, ohleduplná, přizpůsobivá
816018	osobitá, autoritativní, všestranná, láska k dětem, komunikativní

Váhy - 1. dekáda (24.9.-3.10.) 1 os. (červeně)

Oproti ostatním Vahám, které inklinují spíše k uměleckému a poetickému vyjádření než k praktičnosti, mají Váhy ovlivněné Pannou větší kritičnost k sobě i k okolí, zvýšenou schopnost koncentrace a větší manuální šikovnost.

Váhy - 2. dekáda (4.10.-14.10)

V této dekádě se nenarodil žádný z respondentů.

Váhy - 3. dekáda (15.10-23.10) 1 os. (zeleně)

Zrozenci poslední dekády Vah jsou sice rozvážní, přátelští a přívětiví, jak tomu u Vah zpravidla bývá, ale když se s někým zneprátelejí, dokážou být velmi přísní až krutí. Během konfliktů a polemik snadněji sklouznou k ironii a arogantnímu chování než Váhy předchozích dvou dekád. Bývají obdařeni větší intuicí a vnímavostí.

4.8 Štír (24.10.-22.11.)

Ve znamení Štíra se narodili 4 respondenti (7,5 %).

Zcela proniknout do Štírovy povahy je nemožné. Většinou nosí masku rezervovanosti a sebeovládání, aby zakryl své pocity. Má vytrvalý a houževnatý temperament, který navenek působí flegmaticky, ale za jehož neprůhledným povrchem se často skrývají intenzivní vášně. Člověk tu má v sobě cosi cílevědomého, ve svém jednání je ale spíše diplomatický než přímý, je uzavřený a mlčenlivý, nenechá si nahlížet do karet. Instinktivně ví, co je správné a co nesprávné - vidí totiž pod povrch věcí. Lidé v tomto znamení neobyčejně lpí na věcech, o kterých jsou přesvědčeni, že jim patří, včetně úspěchu. Pokud se vyburcují k činnosti, jdou jednoznačně, nesmlouvavě, s jistou dávkou agresivity a přímočaře za svým. Musí mít prostě vždy navrch. Jsou nevyzpytatelní, těžko se dá odhadnout jejich reakce. Žijí instinktivně ze svého světa pudů. Problémy u zrozenců v tomto znamení mohou plynout hlavně z mezilidských kontaktů. Jejich snaha činit druhé na sobě závislými je zaplétá do vášní a zmatků. Také zde nacházíme lidi, kteří se hluboce věnují velkým otázkám života, bádají o původu, při sledování svých výzkumných cílů se nezaleknou ani experimentování se sebou samými. Zkoumání motivů, biologické, chemické a psychologické problémy je fascinují snad nejvíce.

Výhody pro učitelské povolání: tvořivost, zvědavost, charisma, individualismus, sebeovládání, odvaha se obětovat, bystrost, loajalita, houževnatost, chtít přijít věci na kloub.

Nevýhody pro učitelské povolání: přecitlivělost, pečlivě si střeží své city a pocity, nervová labilita, nevyzpytatelnost, provokativnost, náladovost, na základě citové bolesti schopnost pomsty a nenávisti.

Datum narození	Dispozice studentů k učitelskému povolání
826029	vstřícná, spravedlivá, empatická, přiměřeně přísná, houževnatá
806116	laskavá, vyrovnaná, trpělivá, spravedlivá, učí se sebeovládání
816111	trpělivá, tolerantní, spravedlivá, zásadová, nekonfliktní, zvědavá
816106	ctižádostivá, cílevědomá, laskavá

Štír - 1. dekáda (24.10.-3.11.) 1 os. (červeně)

Váhy dávají zrozencům Štíra v první dekádě větší toleranci a touhu po harmonii a přátelství. Více se dokážou ovládat, nedávají takový průběh svým vášním a běsům jako typičtí Štíři.

Štír - 2. dekáda (4.11.-13.11.) 2 os. (modře)

Lidé narození v druhé dekádě tohoto znamení jsou obdařeni velkou intuicí, fantazií a jasnozřivostí. Přitahuje je vše tajemné a záhadné, mají nejen velmi bystré myšlení, ale i výbornou paměť, skvělý úsudek a vysokou inteligenci. Bývají však zároveň velice tvrdošíjní, žárliví a popudliví. Jsou nevyzpytatelní, velmi těžko se dá odhadnout jejich reakci. Pokud milují, pak vášnivě, leč ještě vášnivěji dokážou i nenávidět.

Štír - 3. dekáda (14.11.-22.11.) 1 os. (zeleně)

Lidé v této dekádě narození jsou obdařeni velkou intuicí a fantazií. Následující znamení Střelce jim dává větší optimismus a vstřícnější vztah k lidem. Tito Štíři nebývají tak ironičtí a jízliví.

4.9 Střelec (23.11.-21.12.)

Ve znamení Střelce se narodilo nejvíce dotazovaných, a sice 8, což je 15,1 %.

Střelce nic nezastaví a neznejistí, už na první pohled jsou nápadní svou sebejistotou. Doslova u nich platí, co na srdci, to na jazyku. Ať už je Střelec introvert či extrovert, v jádru je výborný organizátor. Velmi rád vystupuje před lidmi a snaží se je rozveselit. K jejich nejnepříjemnějším rysům patří sklon k výbušnosti. Setkáváme se tu s nervózně cholerickým temperamentem, plným entuziasmu a ochotným se nadchnout.. Potřebuje elán, rozlet – něco, co jej strhne. Střelec chce strhávat i ostatní a přesvědčovat je o tom, o čem je sám přesvědčený. Střelci mohou nalézt uplatnění jako učitelé, patří většinou k velkým oblíbencům studentů, protože upřednostňují školu hrou před klasickým pedagogickými metodami. Miluje nezávislost a často bývá dosti egoistický. Střelci jsou rození pracanti a jsou neobyčejně pilní. Zbrkllost z nich ale často dělá náladové mrzouty a věci někdy bohužel přivádějí až do extrému. Z neúspěchu obviňují okolí, ačkoli si za vše mohou sami, což pramení z nedostatku upřímnosti k sobě samým. Často zaměňují sami sebe za obraz, představu o sobě za podobu, kterou si přejí mít. Musí proto zvlášť dbát na to, aby svůj pateticky prožívaný pocit vlastní důstojnosti příliš nepřepínal.

Výhody pro učitelské povolání: tvořivost, sebejistota, upřímnost, organizátorské schopnosti, práce s lidmi, komunikativnost, svéráznost, optimismus, nezávislost, šlechetnost.

Nevýhody pro učitelské povolání: výbušnost, zbrkllost, neradí se podřizují jakékoli autoritě a konvenčnímu způsobu života, přehnaná ctižádostivost a egoismus, domýšlivost, lehkomyšlnost, myslí, že si může vše dovolit.

Datum narození	Dispozice studentů k učitelskému povolání
816208	tolerantní, empatická, zábavná, komunikativní
816128	trpělivá, spravedlivá, rozhodná, láska k dětem, organizační schopnosti, empatická, výřečná
806205	tolerantní, přátelská, láska k dětem, vstřícná
796212	komunikativní, schopná spolupráce, chce jít příkladem
786213	cílevědomá, důsledná, nekonfliktní, zodpovědná, příjemná
761219	láska k dětem, schopnost vysvětlit látku, touha učit se novým věcem, tolerantní, jedná s dětmi jako rovný s rovným
816206	pravdomluvná, upřímná, vstřícná, morální, spravedlivá k dětem

Střelec - 1. dekáda (23.11.-2.12.) 1 os. (červeně)

Předešlé znamení Štíra dává zrozencům první dekády Střelce větší bojovnost, zarputilost a někdy i zlomyslnost. Střelci v této dekádě jsou velmi prozíraví a chytří, touží po vědění a poznání. Mají výborné komunikační a organizační schopnosti.

Střelec - 2. dekáda (3.12.-12.12.) 3 os. (modře)

Lidé, kteří se narodili v této dekádě jsou optimističtí a veselí, společenští, kamarádští, výborní a vtipní společníci. Bývají velmi upřímní a pravdomluvní, někdy i za cenu netaktnosti. Hnědě mluví, ale bývají spolehliví. Jejich slabou stránkou jsou někdy bouřlivé až výbušné projevy emocí.

Střelec - 3. dekáda (13.12.-21.12.) 2 os. (zeleně)

Zrozenci poslední dekády tohoto znamení bývají jako ostatní Střelci obdařeni optimismem a elánem, jsou společenští a spolehliví. Na rozdíl od typických Střelců však bývají klidnější, trpělivější, ale také ctižádostivější a zodpovědnější. Mají svědomitější přístup nejen k práci, ale i k rodině. Mají větší smysl pro plánování a nedokážou tolik mrhat časem jako ostatní Střelci.

4.10 Kozoroh (22.12.-20.1.)

Ve znamení Kozoroha se narodili 3 studenti (5,7 %).

Kozoroha najdete tam, kde má možnost postupu nebo vzdělání. Kdekoliv může uplatnit své skryté ambice. Je velmi pracovitý, přísný, ale spravedlivý. Jsou to tvrdí pracovníci, s neobyčejnou houževnatostí, vytrvalostí a schopností snášet zátěž. Jako by potřebovali těžké podmínky, na nichž by mohli zkoušet svou odolnost, pevnou vůli a své síly. Mnozí žijí s pocitem, jako by byli pod tlakem, který je stále pohání a nedopřeje jim odpočinek ani uvolnění. Vyžaduje plnění povinností, ale málokdy při dávání příkazů zvýší hlas. Většinou tíhne k perfekcionismu, nemůže se spokojit s polovičatostí. Člověk pod vládou tohoto znamení stojí mezi póly nesobeckého naplňování velkých úkolů a egoistické touhy šplhat vzhůru. Je v nebezpečí, že bude sám sebe přetěžovat. I když bývá příkrý, umí být také mírný a je chápavým posluchačem osobních problémů druhých. V plánování a organizování vlastního volného času i času ostatních vyniká. Důležité je pro něj společenské uznání a úspěch. Často jsou motivací k činnosti peníze. Jsou šetrní, ale ne lakomí - dokáží se rozdělit. Spořivost vychází spíše ze strachu z budoucnosti, mají rádi pocit zázemí.

Výhody pro učitelské povolání: ctižádost, cílevědomost, pracovitost, houževnatost, spolehlivost, vytrvalost, potřeba respektu v kolektivu, praktičnost, logika, důkladnost, organizátorské schopnosti, loajalita.

Nevýhody pro učitelské povolání: silné mocenské ambice, snaží se všem plánovat volný čas, odměřenost, přílišná přísnost, zdrženlivost.

Datum narození	Dispozice studentů k učitelskému povolání
825108	spolehlivá, láska k dětem, autoritativní, komunikativní
825114	důsledná, kreativní, cílevědomá, láska k dětem, spravedlivá
826224	kommunikativní, pracovitá, chápající, tolerantní, osobitá

Kozoroh - 1. dekáda (22.12.-31.12.) 1 os. (červeně)

Předchozí znamení Střelce dává těm, kdo se narodili v první dekádě, větší optimismus a uvolněnost. Bývá s nimi větší legrace než s ostatními Kozorohy. Jsou více ctižádostiví a na každou věc si potřebují udělat vlastní názor. Mají výborné organizační schopnosti a jsou komunikativní.

Kozoroh - 2. dekáda (1.1.-10.1.) 1 os. (modře)

Lidé narození ve dnech druhé dekády tohoto znamení bývají ctižádostiví, trpěliví, vytrvalí a klidní. Dokážou vynaložit veškeré úsilí na svou práci nebo k dosažení svého cíle. Svou činnost i celý život berou velmi svědomitě a vážně. Jsou přesní, disciplinovaní a zdrženliví. Velmi dbají na to, aby maximálně využili každou chvíli svého života k něčemu užitečnému. Bývají také mlčenliví a dokážou se výborně soustředit. Jejich problémem, zejména v mezilidských vztazích, je někdy přílišná kritičnost a náročnost.

Kozoroh - 3. dekáda (11.1.-20.1.) 1 os. (zeleně)

Kozoroh s vlastnostmi Vodnáře bývá spolehlivý a zdrženlivý. Jsou to lidé více neklidní a s větším smyslem pro originalitu, zatímco typičtí Kozorozi lpí na zavedeném. Vynikají velkou vynalézavostí, vysokou inteligencí a schopností maximálně se soustředit.

4.11 Vodnář (21.1.-19.2.)

6 respondentů (11,3 %) se narodilo ve znamení Vodnáře.

Vodnáři dokážou být neobyčejně zábavní, originální, diplomatičtí, ale i zakřiknutí. Velmi dobře se dokáží soustředit, dokáží vést složitou diskusi a přitom jim neunikne nic z toho, co se děje na druhém konci místnosti. Lidé v tomto znamení chtějí být "jiní" než ostatní, sami na sobě nechtějí nic měnit. K úspěchu přispívá sebejistota, sebedůvěra a schopnost využít to, co se díky své pílí naučili. Bývají vzdorovití, staví se rádi do opozice, polemizují a pobuřují. Dělají opak toho, co se od nich očekává. Žijí bez starosti o jakákoli kolektivní pravidla a zvyklosti svým

vlastním životním stylem – komu nevyhovuje, může si zvolit někoho jiného. Vždy opovrhují těmi, kteří se přizpůsobují na úkor své vlastní jedinečnosti – to vnímají jen jako slabost. Tento postoj Vodnáři často dodává jistou aroganci a nadřazenost. Někdy je jeho heslo „jen nebýt jako ti druzí“ pouhým arogantním postojem. Bez obav se mohou postavit do čela společnosti, poradí si. Jejich největším záporem je lenost, musí tedy na sobě neustále pracovat a jít za svými ambicemi.

Výhody pro učitelské povolání: originalita myšlení, schopnost maximálně se soustředit, individualismus, milují pokrok, systematickosti, schopnost improvizace, organizační schopnosti.

Nevýhody pro učitelské povolání: vzdorovitost, rádi polemizují a pobuřují, musí za každou cenu mít pravdu, říká, co si myslí bez servítků, přílišná věčnost, nevypočitatelnost, lenost.

Datum narození	Dispozice studentů k učitelskému povolání
835121	trpělivá, vnímavá, schopná udržet si pozornost, empatická
825206	trpělivá, kreativní, asertivní, vstřícná, láska k dětem, systematická, komunikativní
815209	trpělivá, upřímná, praktická, láska k dětem, tvořivá
790217	schopný improvizace, kreativní, láska k dětem, všestranný
825128	trpělivá, smysl pro humor, nápomocná, láska k dětem,
825208	autoritativní, solidární, pilná, organizační schopnosti, výřečná

Vodnář - 1. dekáda (21.1.-30.1.) 2 os. (červeně)

Vodnář ovlivněný Kozorohem je klidný, vyrovnaný a svědomitý. Má sice hlavu plnou neuvěřitelných nápadů, ale na rozdíl od typických Vodnářů, kteří se většinou spokojí pouze s jejich vymyšlením, zrozenec prvního dekanu se snaží o realizaci svých představ. A mnohdy se jim to skutečně podaří.

Vodnář - 2. dekáda (31.1.-9.2.) 3 os. (modře)

Tito zrozenci jsou tak trochu rozhárané duše. Na jedné straně bývají klidní, vyrovnaní, soustředění a vytrvalí, na druhé straně jsou vznětliví, neklidní, originální, plní fantastických nápadů. Mívají pevnou vůli, dokáží jít za svým cílem, a pak se náhle, naprostou malicherností, nechají odradit.

Vodnář - 3. dekáda (10.2.-18.2.) 1 os. (zeleně)

Zrozenci poslední dekády tohoto znamení jsou obdařeni velkou fantazií, mají hlavu plnou nápadů a jsou originální. Bývají poněkud nevyzpytatelní, usilují o něco, čeho se pak ovšem snadnou a rychle zase vzdávají. Jejich duše je v neustálém neklidu. Milují přírodu, následné znamení Ryb jim dává větší romantičnost, než bývá u ostatních Vodnářů, a zvýšenou vnímavost.

4.12 Ryby (20.2.-20.3.)

Znamení Ryb reprezentují 4 dotazování, což je 7,5 %.

Ryby mají v porovnání s ostatními znameními specifickou povahu. Vynikají zvláště nesobeckým a citlivým přístupem k ostatním. Mají málo ctižádosti, často pochybují o svých schopnostech. Mají tendenci dívat se na svět růžovými brýlemi. Mají zvláštní cit pro přírodu (přírodovědci, ekologové). Ryby nejsou uzpůsobené být nadřizenými. Z Ryb mohou být dobří pedagogové - děti je mívají rády pro jejich citlivý a chápavý přístup, smysl pro spravedlnost a dobrosrdečnost. Mají nadmíru fantazie a jsou také výborní pozorovatelé. U Ryb je vše iluze a samy mají potíže rozlišit, co je pravda a co ne. Aby nebyli tolik zraňováni v citové oblasti, mají schopnost přizpůsobení se a proměn. To může působit dojmem, jako by neměli žádnou vlastní identitu. Tento zrozenec je měnivý a plastický a všechny odstíny mezilidských vztahů jsou mu současně k dispozici. Někdy dochází k tomu, že tento člověk příliš prožívá životy druhých, aniž by žil svůj vlastní. Pomoc slabým a bezmocným zde

představuje kompenzaci vlastní slabosti a bezmocnosti, jelikož tito lidé náruživě poskytují sociální pomoc těm, ve kterých spatřují kus sebe.

Výhody pro učitelské povolání: citlivost až soucitnost, starostlivost, laskavost, nekonfliktnost, empatie, dobrosrdečnost, klidnost, přizpůsobivost.

Nevýhody pro učitelské povolání: přecitlivělost, psychická labilita, nespolehlivost, nedostatek smyslu pro realitu, zapomnětlivost, nesamostatnost, ovlivnitelnost, pochybovačnost.

Datum narození	Dispozice studentů pro učitelské povolání
830305	spravedlivý, pravdomluvný, zodpovědný, slušný, přátelský, láska k dětem
825316	tolerantní, chápavá, spravedlivá, láska k dětem
815220	spravedlivá, láska k dětem, vytrvalá, komunikativní, aktivní
800316	spravedlivý, kreativní, nekonfliktní, tolerantní

Ryby - 1. dekáda (19.2.-28.2.) 1 os. (červeně)

Lidé narození v tomto znamení jsou vystaveni vlivu dvou planet, které jim dávají zejména smysl pro spravedlnost a lásku k lidem a zároveň obrovskou fantazii, představivost až přecitlivělost a snivost. Bývají plaší a mají zábrany nebo problémy ve styku s ostatními lidmi. Předchozí znamení Vodnáře jim dává touhu po seberealizaci, neustálých změnách a hlavně originalitu. Své nápady však těžko prosazují, brání jim v tom buď přílišná skromnost, nebo neschopnost chytře a diplomaticky jednat s druhými lidmi.

Ryby - 2. dekáda (1.3.-10.3.) 1 os. (modře)

Jedná se o typické Ryby. Na jedné straně jsou stateční, spravedliví a dobrosrdeční, na straně druhé přecitlivělí, sniví, přehnaně vnímaví. Bývají plaší, uzavření, budí soucit a touhu ochraňovat je. Jinak bývají díky své velké schopnosti vcítit se dobrými umělci, charitativními pracovníky, jsou soucitní, chápaví a vlídní.

Ryby - 3. dekáda (11.3.-20.3.) 2 os. (zeleně)

Ryby ovlivněné Beranem mají také velkou fantazii a umělecké vlohy. Následné znamení Berana jim dává větší schopnost prosadit se, tyto lidé nejsou tak pasivní jako typické Ryby. Bývají také daleko ctižádostivější a dravější.

4.13 Rozložení studentů PF dle příslušnosti ke slunečním znamení

Znamení	Počet studentů	v %
Beran	6	11,3
Býk	6	11,3
Blíženci	4	7,5
Rak	4	7,5
Lev	2	3,8
Panna	4	7,5
Váhy	2	3,8
Štír	4	7,5
Střelec	8	15,1
Kozoroh	3	5,7
Vodnář	6	11,3
Ryby	4	7,5
celkem	53	100

Z výše uvedené tabulky je patrné, že největší zastoupení podle slunečních znamení má Střelec (8 dotazovaných, tedy 15,1 %). Pro toto znamení jsou typické: tvořivost, organizační schopnosti, obliba práce s lidmi a hlavně komunikativnost – všechny tyto vlastnosti uvedli studenti v dotaznících 2000 i 2005 jako velmi důležité pro osobnost dobrého učitele. A jak jsem již uvedla výše: Střelci mohou nalézt uplatnění jako učitelé, patří většinou k velkým oblíbeným studentů, protože upřednostňují školu hrou před klasickým pedagogickými metodami.

4.14 Porovnání dle znamení: budoucí učitelé versus populace ČR

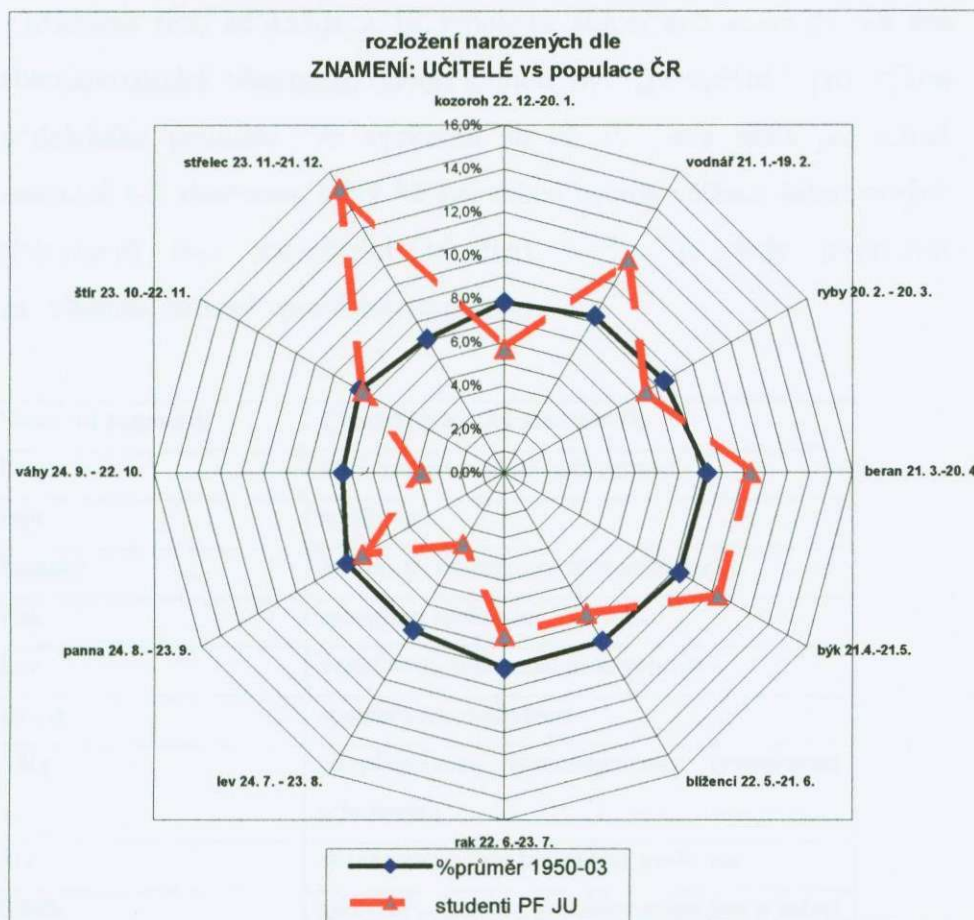
Jak vyplývá z šetření na PF JU, rozložení dat narození studentů učitelství a učitelů se liší od relativně velmi stabilní populační křivky v letech 1950-2003: vztaženo na „sluneční znamení“ v sledovaném vzorku významně převažovali narození ve znameních „Váhy“ a „Štír“, zatímco „Kozorohů“ bylo minimum. Autoři navrhuji vzít v úvahu sluneční znamení jako hypotetickou „typologii“ o dvanácti kategoriích.

V rámci této diplomové práce jsem proto zjišťovala i data narození sledovaných studentů, poskytující možnost vztáhnout jejich „objektivně“ zjištěné osobnostní charakteristiky k „astrologické typologii“.

4.14.1 Rozložení narozených dle znamení (v %): budoucí učitelé versus populace ČR

		% průměr studenti PF	%průměr 1950-03
1	kozoroh	5,7%	7,8%
2	vodnář	11,3%	8,3%
3	ryby	7,5%	8,5%
4	beran	11,3%	9,3%
5	býk	11,3%	9,3%
6	blíženci	7,5%	9,0%
7	rak	7,5%	9,0%
8	lev	3,8%	8,4%
9	panna	7,5%	8,3%
10	váhy	3,8%	7,4%
11	štír	7,5%	7,6%
12	střelec	15,1%	7,1%
	součet	100,0%	100,0%

4.14.2 Graf: rozložení narozených dle znamení

Jak je patrné z výše uvedeného grafu „Rozložení budoucích učitelů dle narození ve srovnání s populačním průměrem 1950-2003“, mezi stávajícími či budoucími učiteli se - proti populačnímu průměru víc než dvojnásobně, vyskytují narození ve znameních „vodnář“, „beran“, „býk“ a nejvíce „střelec“, naproti tomu narozených ve „lvu“ a „vahách“ je minimum – 3,8 %!

Ovšem vzhledem k poměrně malému vzorku respondentů (53), nemůžeme vyhodnotit tyto výsledky jako statisticky významné. K tomu bychom potřebovali, aby množství odpovídajících bylo alespoň dvojnásobné.

4. 15 Závěr

Můžeme říci, že každá z 12 typologií slunečních znamení má své charakteristické vlastnosti, které mohou být „prospěšné“ pro výkon učitelského povolání. Ve výzkumu na PF JU jsem našla pro každé znamení 1-2 vlastnosti, které ke své osobě uvedla většina dotazovaných absolventů (viz následující tabulka) a lze je tedy považovat za „charakteristické“ pro danou typologii.

Sluneční znamení	Charakteristická vlastnost(i)
Beran	silná osobnost, která budí respekt
Býk	trpělivost
Blíženci	zvědavost, touha po nových informacích
Rak	schopnost naslouchat, citlivost
Lev	zásadovost, schopnost nadchnout se
Panna	spolehlivost, důslednost
Váhy	přizpůsobivost, komunikativnost (vyjadřovací schopnosti)
Štír	cílevědomost (houževnatost), zvědavost
Střelec	spravedlivost (chce jít žákům příkladem a jednat s nimi jako rovný s rovným)
Kozoroh	pracovitost, spolehlivost
Vodnář	tvořivost, systematickosti
Ryby	empatie

Na druhou stranu zde nalezneme většinu charakteristik, které respondenti uváděli jako obecně důležité vlastnosti dobrého učitele. Nejčastěji se dotazovaní hodnotili jako trpěliví, spravedliví, přátelští, komunikativní a tolerantní (viz tabulka 3.8.1). Navíc šlo o sebehodnocení, které je ve větší či menší míře subjektivní (viz vzorový dotazník 2000).

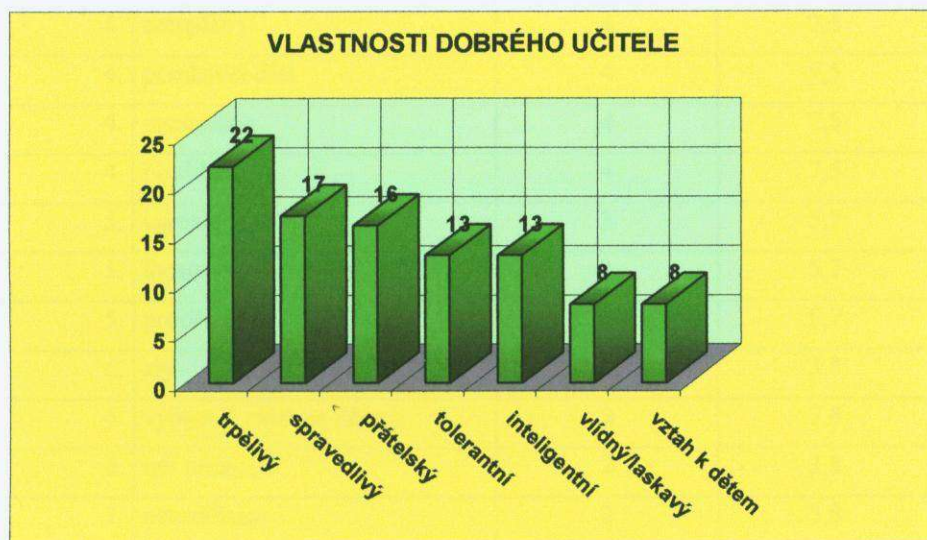
V. Přílohy

2.6.2 Kompletní přehled vlastností dobrého učitele - dotazník 2000 (uchazeči o studium)

Pořadí	Vlastnost/dovednost	Počet odpovědí	v %
1.	trpělivý	22	41,5 %
2.	spravedlivý	17	32,1 %
3.	přátelský	16	30,2 %
4.	tolerantní	13	24,5 %
4.	inteligentní	13	24,5 %
5.	vlídný/laskavý	8	15,1 %
5.	vztah k dětem	8	15,1 %
6.	komunikativní	7	13,2 %
6.	vstřícný	7	13,2 %
7.	mít autoritu	6	11,3 %
7.	objektivní	6	11,3 %
7.	umět naslouchat	6	11,3 %
8.	nápaditý	5	9,4 %
8.	tvořivý	5	9,4 %
8.	vyrovnaný	5	9,4 %
8.	umět zajímavě vykládat	5	9,4 %
9.	umět naučit	4	7,5 %
9.	chápavý	4	7,5 %
9.	empatický	4	7,5 %
10.	smysl pro humor	3	5,7 %
10.	zodpovědný	3	5,7 %
10.	obětavý	3	5,7 %
10.	pečlivý	3	5,7 %
10.	schopný	3	5,7 %
10.	chuť k práci	3	5,7 %
10.	ohleduplný	3	5,7 %
10.	asertivní	3	5,7 %
10.	cílevědomý	3	5,7 %
10.	nápomocný	3	5,7 %

10.	zásadový	3	5,7 %
10.	ctižádostivý	3	5,7 %
11.	důvěryhodný	2	3,8 %
11.	sympatický	2	3,8 %
11.	pravdomluvný	2	3,8 %
11.	obětavý	2	3,8 %
11.	rozvážný	2	3,8 %
11.	vytrvalý	2	3,8 %
11.	hravý	2	3,8 %
11.	zkušený	2	3,8 %
11.	umět odhadnout situaci	2	3,8 %
11.	osobitý	2	3,8 %
11.	systematický	2	3,8 %
11.	mít organizační schopnosti	2	3,8 %
11.	přístupný novým metodám	2	3,8 %
12.	spolehlivý	1	1,9 %
12.	citlivý	1	1,9 %
12.	upřímný	1	1,9 %
12.	nezaujatý	1	1,9 %
12.	přísný	1	1,9 %
12.	svědomitý	1	1,9 %
12.	taktní	1	1,9 %
12.	společenský	1	1,9 %
12.	mít ve třídě kázeň	1	1,9 %
12.	kultivovaný jazyk	1	1,9 %
12.	ochoten se učit	1	1,9 %
12.	důstojný	1	1,9 %
12.	samostatný	1	1,9 %
12.	duchaplný	1	1,9 %
12.	umět udržet si pozornost	1	1,9 %
12.	slušný	1	1,9 %
12.	všestranný	1	1,9 %
12.	pilný	1	1,9 %
12.	vztah k oboru	1	1,9 %

12.	soudný	1	1,9 %
12.	lidský	1	1,9 %
12.	nekonfliktní	1	1,9 %
12.	schopnost experimentovat	1	1,9 %
12.	morální	1	1,9 %

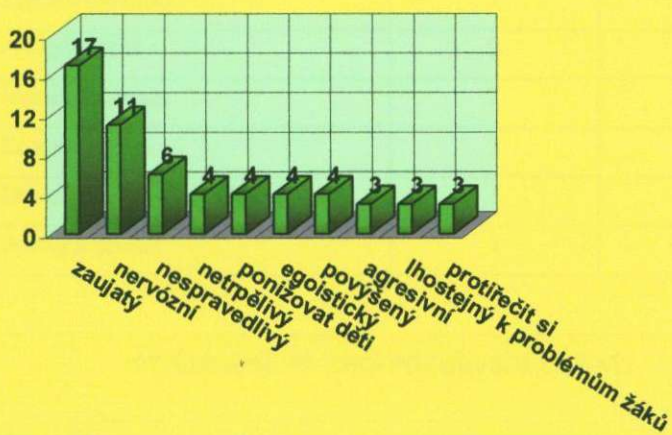

2.5.1 Kompletní přehled vlastností špatného učitele - dotazník 2000
(uchazeči o studium)

Pořadí	Vlastnost	Počet odpovědí	v %
1.	<i>zaujatý</i>	17	32,1
2.	<i>nervózní</i>	11	20,8
3.	<i>nespravedlivý</i>	6	11,3
4.	netrpělivý	4	7,5
4.	ponižovat děti	4	7,5
4.	egoistický	4	7,5
4.	povýšený	4	7,5
5.	agresivní	3	5,7
5.	lhostejný k problémům žáků	3	5,7
5.	protiřečit si	3	5,7
6.	zlý	2	3,8
6.	vybíjet si zlost na dětech	2	3,8
6.	mít nezáměr	2	3,8
7.	nevzdělaný	2	3,8
7.	odměřený	2	3,8
7.	ukřičený	2	3,8
7.	vzbuzovat nedůvěru a strach	2	3,8
7.	labilní	2	3,8
7.	hrubý	2	3,8
8.	zakřiknutý	1	1,9
8.	fyzicky trestat děti	1	1,9
8.	přenášet na děti své problémy	1	1,9
8.	náladový	1	1,9
8.	nepřátelský	1	1,9
8.	nekomunikativní	1	1,9
8.	ukvapený	1	1,9
8.	smutný	1	1,9
8.	mít strach z chyb	1	1,9
8.	moc přísný	1	1,9
8.	alkoholik/kuřák	1	1,9
8.	příliš mírný	1	1,9

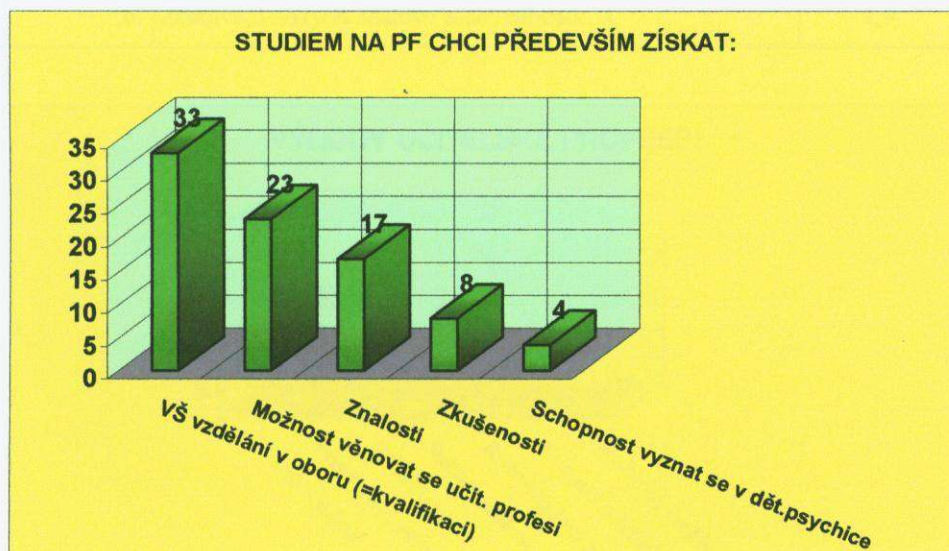
8.	neupravený	1	1,9
8.	autoritativní	1	1,9
8.	zamračený	1	1,9
8.	nudný	1	1,9
8.	dávat často najevo svou chybu	1	1,9
8.	povrchní	1	1,9
8.	flegmatický	1	1,9
8.	nespolehlivý	1	1,9

VLASTNOSTI ŠPATNÉHO UČITELE

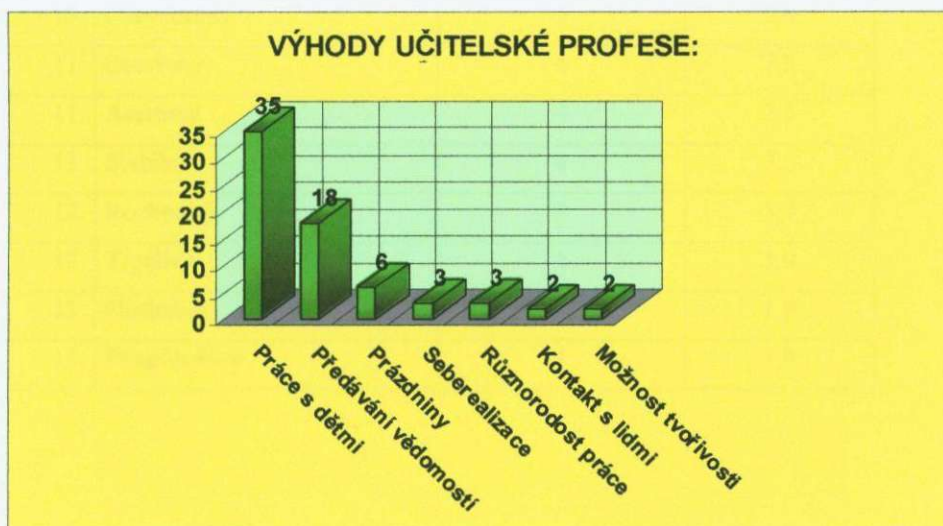
2.6.3 Studium na PF chci především získat – kompletní dotazník 2000 (uchazeči o studium)

Pořadí	Chci získat	Počet odpovědí	V %
1.	<i>VŠ vzdělání v oboru (=kvalifikaci)</i>	33	62,5
2.	<i>Možnost věnovat se učít. profesi</i>	23	43,3
3.	<i>Znalosti</i>	17	32,1
4.	Zkušenosti	8	15,1
5.	Schopnost vyznat se v dět.psyche	4	7,5
6.	Poznání nových lidí	3	5,7
7.	Získání diplomu	2	3,8
7.	Práce s dětmi	2	3,8
7.	Nové informace	2	3,8
8.	Samostatnost	1	1,9
8.	Dovednost ve hře na hud.nástroj	1	1,9
8.	Postoj k životu	1	1,9

2.7.2 Co považují za výhody učitelské profese – kompletní dotazník
2000 (uchazeči o studium)

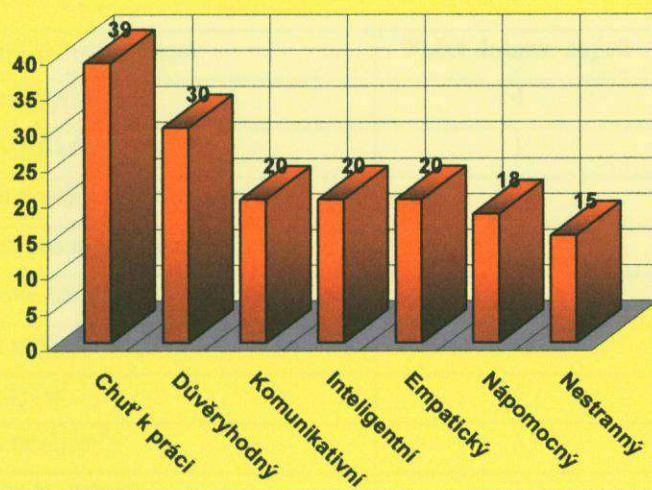
Pořadí	Výhody	Počet odpovědí	v %
1.	<i>Práce s dětmi</i>	35	66,0
2.	<i>Předávání vědomostí</i>	18	34,0
3.	<i>Prázdniny</i>	6	11,3
4.	Seberealizace	3	5,7
4.	Různorodost práce	3	5,7
5.	Kontakt s lidmi	2	3,8
5.	Možnost tvořivosti	2	3,8
6.	Uplatnění vlastních zálib	1	1,9
6.	Poznání nových lidí	1	1,9
6.	Vymýšlení nových her a soutěží	1	1,9
6.	Učení/vzdělávání se	1	1,9
6.	Získávání nových znalostí a dovedností	1	1,9

3.3.1 Přehled vlastností dobrého učitele - dotazník 2005 (absolventi PF)

Pořadí	Vlastnosti/dovednosti	Počet odpovědí	V %
1.	<i>Chut' k práci</i>	39	73,6
2.	<i>Důvěryhodný</i>	30	56,6
3.	<i>Komunikativní</i>	20	37,7
3.	<i>Inteligentní</i>	20	37,7
3.	<i>Empatický</i>	20	37,7
4.	Nápomocný	18	34,0
5.	Nestranný	15	28,3
6.	Smysl pro humor	12	22,6
7.	Kreativní	11	20,8
7.	Vyrovnaný	11	20,8
8.	Osobitý	9	17,0
9.	Mravný	8	15,1
9.	Nemá předsudky	8	15,1
9.	Umí vysvětlit látku	8	15,1
9.	Přátelský	8	15,1
10.	Pracovitý	5	9,4
10.	Cílevědomý	5	9,4
11.	Otevřený	4	7,5
11.	Asertivní	4	7,5
11.	Stabilní	4	7,5
12.	Rozhodný	3	5,7
13.	Trpělivý	1	1,9
13.	Důsledný	1	1,9
13.	Přizpůsobivý	1	1,9

PŘEHLED VLASTNOSTÍ DOBRÉHO UČITELE:

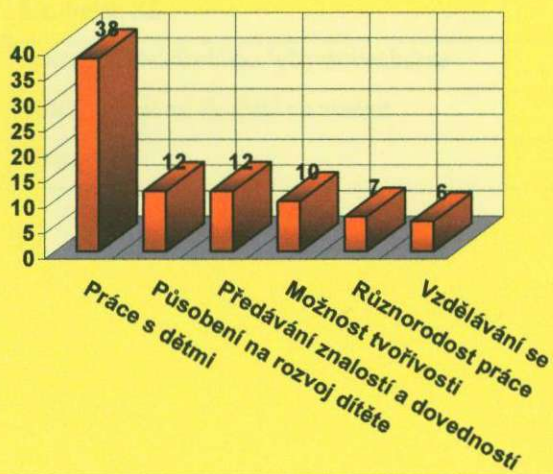
3.4.1 Dobrý učitel by případně mohl mít tyto špatné vlastnosti (absolventi PF):

	Vlastnost/dovednost	Počet dotazovaných	V %
1.	Útočný/přísný ¹	4	7,5
2.	Nesnáší kritiku	1	1,9
3.	Nemravný ²	1	1,9
4.	Myslí jen na své zájmy ³	2	3,8
5.	Citově labilní ⁴	4	7,5
6.	Zesměšňuje žáky ⁵	3	5,7
7.	Nevěří si ⁶	3	5,7
8.	Mít nezájem ⁷	5	9,4
9.	Práce ho nebaví	1	1,9
10.	Nepřízpůsobivý ⁸	5	9,4
11.	Nepřející	0	0
12.	Nekomunikativní ⁹	1	1,9
13.	Neupřímný	0	0
14.	Nerozhodný¹⁰	7	13,2
15.	Nervózní ¹¹	6	11,3
16.	Nespolehlivý	0	0
17.	Zaujatý¹²	7	13,2
18.	Má předsudky ¹³	2	3,8
19.	Nedůsledný	1	1,9
20.	Nedokáže zaujmout ¹⁴	5	9,4
21.	Povýšený ¹⁵	5	9,4
22.	Malicherný¹⁶	6	11,3
23.	Hrubý	0	0
24.	Odměřený ¹⁷	7	13,2
25.	Nemění své názory ¹⁸	2	3,8

3.5.1 Co považujete na práci učitele za nejpřitažlivější (absolventi PF):

Pořadí	Výhoda	Počet dotazovaných	V %
1.	<i>Práce s dětmi</i>	38	71,7
2.	<i>Působení na rozvoj dítěte</i>	12	22,6
2.	<i>Předávání nových znalostí a dovedností</i>	12	22,6
3.	<i>Možnost tvořivosti</i>	10	18,9
4.	Různorodost práce	7	13,2
5.	Vzdělávání se	6	11,3
6.	Seberealizace	4	7,5
6.	Možnost děti něco naučit	4	7,5
7.	Příprava na výchovu vlastních dětí	1	1,9
7.	Vymýšlení různých činností	1	1,9
7.	Prázdniny	1	1,9
7.	Vzpomínky žáků na dobré učitele	1	1,9
7.	Pocit sebeuspokojení	1	1,9

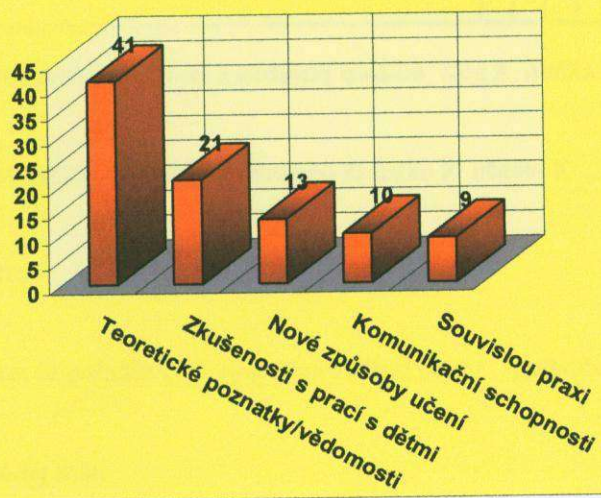
NEJPŘITAŽLIVĚJŠÍ NA PRÁCI UČITELE JE:

3.7.1 Studium na PF mi pro praxi dalo:

Pořadí		Počet dotazovaných	V %
1.	<i>Teoretické poznatky/vědomosti</i>	41	77,4
2.	<i>Zkušenosti s prací s dětmi</i>	21	39,6
3.	<i>Nové způsoby učení</i>	13	24,5
4.	Komunikační schopnosti	10	18,9
5.	Souvislou praxi	9	17,0
6.	Schopnost zorganizovat výuku	8	15,1
7.	Znalost dětské psychiky	6	11,3
8.	Motivace	5	9,4
8.	Celkový rozhled	5	9,4
9.	Odstrašující učitelské příklady	4	7,5
9.	Titul	4	7,5
9.	Nadhled	4	7,5
10.	Osobní rozvoj	3	5,7
10.	Větší samostatnost	3	5,7
10.	Setkání se zajímavými lidmi	3	5,7
11.	Práce s dětmi s SPU	2	3,8
11.	Možnost konzultace s učitelkami na fakultních ZŠ	2	3,8
11.	Instruktorství školního lyžování/exkurze	2	3,8
12.	Zjištění, že je ve školství co změnit	1	1,9
12.	Empatii	1	1,9

STUDIUM NA PF MI PRO PRAXI DALO:

rodné číslo:

							KÓD:
--	--	--	--	--	--	--	------

2)

4)

5)

...budu-li letos na PF prijat/a: budu / asi nebudu o to usilovat za rok, protože ...

LIŠTÍK PRO STUDENTY UČITELSTVÍ NA PF JU

ouze křestní):

Prvních šest
číslic z rod-
ného čísla:

č.

křížkem, nebo doplňte slovně odpovědi na následující otázky:

solvování PF (vyberte A, nebo B):

CHCI UČIT, protože:

nikdy učit nechtěl/a

změnil/a názor v průběhu studia

myslím si, že se na práci učitele/ky **nehodím povahově**

nevěřím si, že bych tuto náročnou práci zvládl/a

nevyhovují mi **finanční podmínky** ve školství

zjistil/a jsem, že by mě tato práce **nebavila**

mám **výhrady vůči systému** výuky na ZŠ

jiný důvod (uveďte):

UČIT, protože:

n [kde] ...

né tradice:

» mám **pozitivní zkušenosti** (uveďte):

» chci být odborník na:

» rád/a předávám jiným informace a vědomosti

» mne těší vést a řídit druhé

» mne těší být mezi lidmi

» rád/a vymýšlím činnosti a programy pro druhé

» rád/a pobývám mezi dětmi

» rád/a komunikuji a diskutuji

» se rád/a stále něčemu učím

» ednám s dětmi, než s dospělými

» jsem rád/a užitečný/á

» chci učit jinak, než jak často učili mne

proto, že (doplňte)...

m na PF mi pro praxi dalo (napište tři - a pak vpravo uveďte pořadí důležitosti):

P
O
Ř
A
D
Í

Možností níže uvedených má být učitel ZŠ odborník hlavně na (označte pořadí)

řídící a výchovný vědní obor	
sdělování informací a znalostí	
organizaci a vedení lidí	
inovaci	

Seznamu označte 10 dispozic dobrého učitele - a uveďte pořadí pěti nejdůležitějších; v prvním sloupci pak označte, které z Vámi vybraných dispozic máte i Vy.

	Dobrý učitel: Pořadí:		Já:
žák nerozumí, trpělivě ho nechá domluvit.			
je vždy mravně.			
možné se na něj spolehnout, lze mu důvěřovat.			
je zatížen předsudky, přijímá i jiný názor.			
rád s novými nápady a vítá je.			
otevřený vůči světu a lidem, je schopen sdělovat své emoce.			
je smysl pro humor, dokáže se zasmát i sobě.			
je nezávislý a nestranně.			
umí dobře komunikovat, navázat rozhovor. Naslouchá druhým a reaguje na to.			
odpovídá se snadno a rychle.			
omíjí nedostatky a chyby.			
umí pracovat se svými emocemi, nereaguje přehnaně, nemění prudce náladu			
věří si sám sebe i ostatním a věří si.			
umí dobře pracovat.			
umí se přizpůsobit, nelpí na svých zvycích a plánech.			
umí se asertivně obhájit i prosadit, aniž se chová agresivně.			
umí poradit i pomoci.			
umí dělat v oboru, rozumí tomu, co učí, nezkracuje fakta.			
umí prakticky poznatky uplatňovat i v praxi			
umí ho bavit, je s žáky rád. Je nadšený pro to, co dělá.			
je otevřeně, upřímně, chová se přátelsky.			
umí se otevřít pro něj otevřeně. Život má smysl.			
umí se vcítit do prožívání druhých a přistupuje k nim citlivě.			
umí své přesvědčení a chování podle toho, jak se mu to hodí.			

Učitel pokračuje na následující straně)

5. Vyberte vlastnosti, které by dobrý učitel případně MOHL MÍT a uveďte proč.

1	Útočný, nahání strach. (proč):
2	Všemu velí, nesnáší kritiku. (proč):
3	Hodí-li se mu to, mravnost jde stranou. (proč):
4	Myslí jen na své zájmy. (proč):
5	Reaguje prudce až výbušně, citově labilní. (proč):
6	Zesměšňuje a vysmívá se. (proč):
7	Nevěří si, bojí se. (proč):
8	Nevšimavý, lhostejný. (proč):
9	Nerad pracuje. (proč):
10	Těžko se přizpůsobuje, lpí na svých zvycích a plánech. (proč):
11	Přeje lidem spíše špatné, ubližuje i skrytě či "laskavě". (proč):
12	Vyhýbá se komunikaci. Nedokáže navázat rozhovor. (proč):
13	Chová se nevlídně, neupřímně, opovržlivě. (proč):
14	Rozhoduje se těžko a pomalu. (proč):
15	Roztěkaný, nervózní. (proč):
16	Nedrží slovo, nelze se na něj spolehnout. (proč):
17	Hodnotí zaujatě. (proč):
18	Je zatížen předsudky, nedokáže přijmout jiný názor. (proč):
19	Nehledí na důsledky. (proč):
20	Nedokáže zaujmout. (proč):
21	Povyšuje se nad druhé, přeceňuje se. (proč):
22	Lpí na malichernostech. (proč):
23	Jedná, mluví hrubě a nevybíravě. (proč):
24	Neumí se zasmát, brát věci s nadhledem. (proč):
25	Své názory a postoje nemění ani pod vahou pádných argumentů. (proč):

(dotazník pokračuje na následující straně)

líte si, že **metody a způsoby výuky** na PF JU u vás **rozvíjejí** vámi výše vybrané **pozitivní vlastnosti a dovednosti** dobrého učitele?

)- Vyberte, které **metody** nebo **způsoby** to jsou, a uveďte **JAK?**

Inášky - výklad (jak):

ináře - cvičení (jak):

ostudium (jak):

inární práce (jak):

íkové práce (jak):

iové práce (jak):

ig (jak):

uze (jak):

e (jak):

iatická výchova (jak):

e s literaturou (jak):

áty (jak):

xe činností, prožitků, zkušeností (jak):

na projektů (jak):

tické výstupy (jak):

upráce ve skupině (jak):

iduální přístup (jak):

í vám ve výuce něco, co by **podle vás** **rozvíjelo** tyto vlastnosti a dovednosti **lépe?**

(uveďte):

žujete některé **metody a způsoby** výuky na PF JU za **zbytečné** (nerozvíjejí žádné vlastnosti a dovednosti důležité pro dobrého učitele)?

(uveďte):

ovažujete **osobně** za **nejpříťažlivější** na práci učitele?

VI. Seznam použité literatury

- Aubierová, C.: *Encyklopedie astrologie*. Praha, Victoria Publishing 1993.
- Bláha, K., Šebek, M.: *Já – tvůj žák, ty – můj učitel*. Praha, SPN 1989.
- Blížkovský, B., Kučerová, S., Kurelová, M. a kol.: *Středoevropský učitel na prahu učící se společnosti 21. století*. Brno, Konvoj 2000.
- Čáp, J., Mareš, J.: *Psychologie pro učitele*. Praha, Portál 2000.
- Fišer, J., Volný, J.: *Osobnost učitele a učení*. Praha, UK 1972, Studie pracovníků katedry psychologie.
- Goodmanová, L.: *Sluneční znamení*. Praha, Pragma 1994.
- Grinninger, P., Štefánková, Z.: *Sonda do „etnické identity“ jako nástroj „implicitní“ multikulturní výchovy studentů: Jak Češi hodnotí Čechy*, referát na konferenci Psychologie ve škole, Banská Bystrica, 2005.
- Havlík, R. a kol.: *Učitelské povolání z pohledu sociálních věd*. Praha, PF UK 1998.
- Havlík, R.: *Motivace k učitelskému povolání*. Pedagogika, 1995, č. 2, str. 154-163.
- Havlík, R.: *Postoj učitelů ZŠ k dalšímu vzdělávání a kariérnímu růstu*. Hradec Králové, PF VŠP 1999, Sborník z konference ČAPV *Poslední desetiletí v českém a zahraničním pedagogickém výzkumu*.
- Helus, Z.: *Dítě jako zdroj proměn učitelského povolání*. In *Hledání učitele (Škola a vzdělávání v proměnách času)*. Praha, PF UK 1996.
- Helus, Z.: *Alternativní pohled na kompetence učitelů*. Praha, PF UK 2001, Sborník z celostátní konference *Učitelé jako profesní skupina, jejich vzdělávání a podpůrný systém*.
- Hrabal, V.: *Jaký jsem učitel?* Praha, SPN 1984.
- Jiránek, F. a kol.: *Pedagogická psychologie*. Pardubice, Univerzita Pardubice 1997.
- Kalous, Z., Horák, F.: *K aktuálním problémům začínajících učitelů*, Pedagogika, 1996, č. 3.

- Kantorová, H. : *Subjektivní pojetí žáků u studentů učitelství*. Praha, PF UK 1993, Sborník z konference ČAPV *Pedagogický výzkum a transformace české školy*, s. 114-118-
- Kotásek, J., Růžička , R.: *Sociální a profesní profil budoucích učitelů prvního stupně základních škol*. Pedagogika 1996, č. 2, s. 168-180.
- Kyriacou, CH.: *Klíčové dovednosti učitele*. Praha, Portál 1996.
- Kurelová, M. *Učitelská profese v teorii a v praxi*. Ostrava, PF OU 1998.
- Langová, M., Kodým, M. a kol.: *Psychologie činnosti a osobnosti učitele*. Praha, Academia 1987.
- Lukášová-Kantorková, H.: *Učitelská profese v primárním vzdělávání a pedagogická příprava učitelů (teorie, výzkum, praxe)*. Ostrava, PF OU 2003.
- Maciaszek, M.: *Vytváření didaktických dovedností učitele*. Praha, SPN 1969.
- Mareš, J.: *Učitelé a jejich problémy*. Pedagogika 1991, č. 3, s 257-268.
- Meyer, H.: *Astrologie a psychologie*. Praha, Sagittarius 1995.
- Pařízek, V.: *Učitel a jeho povolání*. Praha, SPN 1988.
- Průcha, J.: *Moderní pedagogika*. Praha, Portál 2002.
- Průcha, J.: *Učitel – Současné poznatky o profesi*, Praha, Portál 2002.
- Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J.: *Pedagogický slovník*. Praha, Portál 2001.
- Reimann, F.: *Astrologie – využití astrologické symboliky v poradenství a psychoterapii*, Praha, Portál 2004.
- Solfronk, J. a kol.: *Učitelství jako profese*. Liberec, PF Technická univerzita v Liberci 2000.
- Solfronk, J., Urbánek, P.: *Postoje učitelů k vlastní profesi*. Liberec, PF TU 2000, Sborník z konference ČAPV *Pedagogický výzkum v ČR*.
- Spilková, V.: *Východiska vzdělávání učitelů (primárních a mateřských škol)*. In: *Rozvoj národní vzdělanosti a vzdělávání učitelů v evropském kontextu*. Praha, PF UK 2000.

- Šimoník, O.: *Začínající učitel*. Brno, Masarykova univerzita 1994.
- Štech, S. *Co je učitelství a lze se mu naučit?* Pedagogika 1994, č. 4, s. 310-319.
- Švec, V.: *Cesty k učitelské profesi: utváření a rozvíjení pedagogických dovedností*. Brno, Paido 2002.
- Švec, V.: *Monitorování a rozvoj pedagogických dovedností*. Brno, Paido 2000.
- Švec, V., Filová, H., Šimoník, O.: *Praktikum didaktických dovedností*. Brno, PF MU 1996.
- Urbánek, P.: *Postoje budoucích učitelů k vlastní profesi*. Ostrava, PF OU 2001, Sborník z konference ČAPV *Nové možnosti vzdělávání a pedagogický výzkum*.
- Vašutová, J.: *Být učitelem. Co by měl učitel vědět o své profesi*. Praha, PF UK 2002.
- Vašutová, J.: *Změna profesních požadavků na učitele*. Učitelské listy, 1998-99/5, str. 3-6.
- Vašutová, J. a kol.: *Kapitoly z pedagogiky*. Praha, PF UK 1998.
- Walterová, E.: *Rozvoj národní vzdělanosti učitelů v evropském kontextu*. Praha PF UK 2000.